

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

SENIOR, JAKO OBĚŤ DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Autor práce: Barbora Svejková, DiS.
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. Josef Kříha
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu Mgr. Josefu Křihovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

SVEJKOVSKÁ, B. *Senior, jako oběť domácího násilí: Bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015. 43 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Josef Kříha.

Klíčová slova: agrese, domácí násilí, oběť, prevence, senior.

Bakalářská práce se zabývá tematikou domácího násilí. Konkrétně řeší problematiku seniorů. Analyzuje domácí násilí jako fenomén. Práce je rozdělena do dvou částí, teoretickou a praktickou. Teoretická část definuje pojem domácí násilí, zkoumá jeho formy a znaky. Analyzuje vznik a příčiny domácího násilí a jeho důsledky na psychiku oběti. Dále je zde uvedena prevence domácího násilí v České republice. V neposlední řadě shrnuje dostupnou pomoc pro oběti domácího násilí, mapuje síť organizací a projektů zabývajících se touto tematikou. V praktické části uvádím výzkum formou statistik obsahujících informace o domácím násilí páchaném na seniorech v ČR. Dále bude použita metoda polostandardizovaného rozhovoru a několik kazuistik popisujících případy seniorů, kteří se stali obětí domácího násilí.

ABSTRACT

SVEJKOVSKÁ, B. *Senior as a Victim of the Domestic Violence: Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2015. 43 p.
Supervisor: Mgr. Josef Kříha

Keywords: aggression, domestic violence, victim, prevention, senior.

The bachelor thesis deals with the topic of the domestic violence, specifically with seniors. Analyse the domestic violence as a phenomenon. The bachelor thesis is divided into two parts-theoretical and practical. The theoretical part gives a definition of domestic violence, examine its forms and features. Analyse the origin and causes of the domestic violence and its consequences on the victims psyche. Then the prevention in Czech Republic is described. Not least summary the available help for victims, maps the organisations and projects net which engages in this topic. The practical part presents some statistics included the informations about the domestic violence whose victims are seniors. I choose the method of the half-standardized talk and several case studies which described the stories of people who became a victim of domestic violence.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ	11
2.1 Co je násilí?	11
2.2 Rodina	11
2.3 Domácí násilí.....	11
2.4 Senior.....	12
2.5 Oběť domácího násilí	13
2.6 Agresor	13
3 DOMÁCÍ NÁSILÍ, JEHO PŘÍČINY, DŮSLEDKY	14
3.1 Příčiny domácího násilí	14
3.1.1 Jednofaktorové teorie	14
3.1.2 Multifaktorové přístupy	15
3.2 Znaky, formy, příčiny a důsledky domácího násilí	15
3.3 Prevence domácího násilí a pomoc obětem	18
3.4 Legislativa ČR upravující domácí násilí	21
4 SENIOR, JAKO OBĚŤ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	23
4.1 Mýty o stáří	23
4.2 Rizikové faktory oběti a pachatele	24
4.3 Formy špatného zacházení se seniory	25
5 ORGANIZACE A PROJEKTY ZABÝVAJÍCÍ SE DOMÁCÍM NÁSILÍM V ČR	27
5.1 Bílý kruh bezpečí.....	27
5.2 Život 90	28
5.3 Acorus z. s.	29
5.4 Persefona z. s.	30
5.5 Projekt mlčení bolí	31

6	BEZPEČNOSTNÍ PLÁN PRO OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ	32
6.1	Rady ohroženým osobám	32
6.2	Kde mohou hledat pomoc senioři.....	33
6.3	V akutní situaci je nutné přivolat	33
7	STATISTIKY BÍLÉHO KRUHU BEZPEČÍ A OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ ŽIVOT 90.....	34
7.1	Informace sdružení život 90	34
7.2	Informace bílého kruhu bezpečí	36
8	KAZUISTIKY	40
8.1	Kazuistika č. 1	40
8.2	Kazuistika č. 2	41
8.3	Kazuistika č. 3	43
9	ROZHOVOR S PŘÍPADOVOU MANAŽERKOU BÍLÉHO KRUHU BEZPEČÍ	45
10	POTVRZENÍ HYPOTÉZ	48
	ZÁVĚR.....	49
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	51
	SEZNAM PŘÍLOH.....	56
	SEZNAM ZKRATEK.....	57
	SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	58
	PŘÍLOHY	59

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je Senior, jako oběť domácího násilí. Když se řekne domácí násilí, většině z nás se vybaví domácí násilí mezi manželi, domácí násilí páchané na dětech. Senioři jsou v tomto směru skupinou osob, která je opomíjena. Jedná se o jednu z nejrozšířenějších forem násilí. Oběťmi se stávají osoby všech věkových kategorií. V posledních letech je stále více alarmující narůstající počet tohoto druhu násilí na skupinách osob, které se nemohou bránit, mezi ně patří právě senioři, ale také děti. Avšak z historických pramenů je patrné, že různé druhy násilí byly na seniorech páchany i dříve. Charakteristickým znakem tohoto fenoménu je hlavně vztahová blízkost oběti a agresora, opakovanost a eskalace domácího násilí. Toto téma se stalo fenoménem dnešní doby. V posledních letech se o něm začíná hovořit otevřeně. Hlavně z důvodů osvěty ze strany neziskových organizací, odborných časopisů a také médií. V nedávné době vznikl projekt „Mlčení bolí“, do kterého se zapojilo mnoho známých českých celebrit.

Veřejnost se stále domnívá, že obětí domácího násilí se stávají submisivní, uzavřené ženy s nízkým sebevědomím. Pravda je, že obětí se stávají osoby napříč společenským spektrem. Ženy vzdělané, inteligentní, s vlastním názorem. Některé osoby však mají jisté predispozice stát se obětí domácího násilí. Jedná se hlavně o osoby fyzicky nebo psychicky postižené, ženy, děti a seniory.

Domácí násilí zůstává stále ve většině případů nepotrestáno, jelikož se jedná o vysoce latentní trestný čin. V posledních letech proběhlo několik legislativních změn upravujících domácí násilí a to jak v České republice, tak v zahraničí. Nejvýznamnější organizace, zabývající se domácím násilím a pomocí obětem domácího násilí v České republice je Bílý kruh bezpečí. Ten má také zásluhy na legislativních změnách týkajících se domácího násilí v České republice.

Tato bakalářská práce popisuje základní aspekty domácího násilí v České republice. Dále poskytuje informace o organizacích zabývajících se tématem domácího násilí. V praktické části uvádí konkrétní statistiky a výsledky výzkumů o domácím násilí týkajících se seniorů.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Bakalářská práce popisuje domácí násilí jako jeden z fenoménů dnešní doby.

Cílem je metodou analýzy dat objasnit teoretické poznatky týkající se domácího násilí, vysvětlit pojmosloví a definice. Dále pak poukázat na možnosti prevence proti domácímu násilí a zmapovat dostupnou síť organizací, které poskytují pomoc seniorům, kteří se stali oběťmi domácího násilí v České republice. Další použitou metodou je polostandardizovaný rozhovor.

Teoretická část je rozdělena do několika větších kapitol. V první kapitole jsou základní definice pojmů, vyskytujících se v této práci. Jedná se o pojmy domácí násilí, senior, rodina, agrese, násilí, oběť domácího násilí a agresor. V další kapitole jsou podrobně popsány příčiny, znaky, formy, důsledky a prevence domácího násilí. Následující kapitola se věnuje legislativě upravující domácí násilí v České republice. Jedná se o zákony a pilíře ochrany proti domácímu násilí. Konkrétně jsou zde uvedeny nejčastější přestupky a trestné činy páchané ve spojitosti s domácím násilím.

Další kapitola se již podrobněji věnuje problematice seniorů a domácího násilí. Jsou zde vysvětleny termíny, jako je ageismus, mýty o stáří atd. Dále jsou zde uvedeny druhy domácího násilí, které se týkají seniorů a jaké jsou rizikové faktory oběti a násilníka domácího násilí.

Následující kapitola představuje dostupnou síť organizací, která poskytuje pomoc seniorům, kteří se stali obětmi domácího násilí v České republice. Jedná se o neziskové organizace jako je např. Bílý kruh bezpečí, Rosa nebo Acorus.

V praktické části budou prezentovány výsledky výzkumu organizace Život 90 a Bílého kruhu bezpečí. Další kapitola je věnována bezpečnostnímu plánu pro oběti domácího násilí, ve které je podrobně popsán postup v případě, že se stanete obětí domácího násilí. Co si vzít sebou, kam se obrátit o pomoc atd. Tento bezpečnostní plán je zakotven nejen na internetových stránkách Bílého kruhu bezpečí, ale také na stránkách Policie ČR.

Práce obsahuje několik kazuistik seniorů, kteří se stali oběťmi domácího násilí. Tyto kazuistiky poskytl Bílý kruh bezpečí, Asociace intervenčních center ČR, DONA linka Bílého kruhu bezpečí a Život 90 o. p. s. Významnou součástí práce je i polostandardizovaný rozhovor o seniorech a domácím násilí s případovou manažerkou Bílého kruhu bezpečí v Plzni, paní Mgr. Simonou Musilovou.

Tento rozhovor se stal zdrojem pro ověření hypotéz. První z nich se týká tvrzení, že v posledních letech dochází k nárůstu počtu seniorů, kteří se stali oběťmi domácího

násilí. Druhá hypotéza se týká tvrzení, že senioři preferují pro navázání prvního kontaktu s intervenčním centrem telefonickou pomoc, před osobním setkáním. Třetí hypotézou je teze, že významný vliv na výskyt domácího násilí mají sociálně patologické jevy, jako je alkoholismus, drogová závislost, nezaměstnanost a dále výskyt psychických poruch u pachatele domácího násilí.

2 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Tato kapitola obsahuje definici základních teoretických pojmů, týkajících se problematiky domácího násilí.

2.1 Co je násilí?

Dle WHO (World Health Organization) je násilí záměrné použití nebo hrozba použití fyzické síly proti sobě samému, jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu.¹

2.2 Rodina

Dle Matouška rodinou nazýváme skupinu lidí, spojenou pokrevním příbuzenstvím nebo právním spojením, což znamená sňatek nebo adopci. Tito lidé obvykle sdílí společnou domácnost. Funkcí rodiny je výchova dětí a emocionální podpora. Zde vznikají první generační problémy.²

Matějček ve své knize *Výpravy za člověkem* definuje rodinu takto:³ „*Rodina je společenství, kde se sdílí čas, prostor, úzkost i naděje, kde se soužitím všichni učí pro život, kde všichni dávají a přijímají, kde formují svou osobnost a mají možnost zrát k moudrosti, a kde podstatnou složkou všeho je vzájemně sdílená a působená radost.*“

Významný sociolog Giddens považuje rodinu za zdroj obrovského napětí, který může lidi přivádět k zoufalství nebo je naplňovat úzkostí a pocitem viny.⁴

2.3 Domácí násilí

Špatenková⁵ vymezuje domácí násilí, jako bezprávně vynucenou nadvládu některého člena rodiny nad jinými členy rodiny.

---

¹ WHO, Světová zdravotnická organizace. *Co je domácí násilí?* [online]. [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <<http://www.euro.who.int/en/search?q=domestic+violence>>.

² MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Vyd. 2., přeprac. Praha, Portál, 2008, s. 177.

³ MATĚJČEK, Z. *Výpravy za člověkem*. Odenon, 1981. s. 220.

⁴ GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha, Argo, 1999, s. 35.

⁵ ŠEVČÍK, D. ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí*. Praha, Portál, 2011, s. 23.

Dle Conwayové neexistuje jednoduchá definice domácího násilí. Termín „domácí“ se používá, jako znak toho, že se násilí odehrává v osobním vztahu a dochází k němu mezi lidmi, kteří spolu žijí.⁶

Šmolka⁷ uvádí, že problematika domácího násilí není typická pro rodiny s nízkou životní úrovní, ale naopak jde většinou o osoby s vysokoškolskými tituly z dobře situovaných rodin.

Gjuričová⁸ definuje pojem domácí násilí takto: „*Domácí násilí je používání nepřiměřeného tělesného a psychického nátlaku nebo poškozování vůči členům rodiny a domácnosti, ubližování domácím zvířatům a poškozování domácích objektů. Jedná se o jev, který se negativně dotýká všech členů domácnosti a narušuje jejich zdravý vývoj a integritu*“.

Marrewa⁹ považuje domácí násilí za závažný, široce se vyskytující problém, přesto má dle něho většina lidí pocit, že tato tematika nemá s jejich životem přímou souvislost. Ve své knize *Feminine Warrior* publikuje informaci ze zprávy Americké zdravotnické organizace, která zní: „*Domácí násilí je nejčastější příčinou zranění žen, častější, než autonehody a přepadení dohromady.*“

2.4 Senior

Stáří popisujeme dle patnáctileté periodizace, kterou navrhla Světová zdravotnická organizace (WHO) takto:

- období mladého stáří 65–74 let,
- období stáří 75–84 let,
- období pokročilého stáří 85 a více let.

Senior je osoba, u které s přibývajícím věkem ubývá fyzických sil, přátel, sociálních kontaktů a přibývá zdravotních omezení, různých potíží a nemocí, převážně chronického a degenerativního charakteru.¹⁰

---

⁶ CONWAY, H. *Domestic Violence by Lion Hudson plc.* Oxford, 1997. s. 13.

⁷ ŠMOLKA, P. Mach, J. *Když Vás trápí někdo blízký.* Vyd.1. Praha, Portál, 1999, s. 161.

⁸ GJURIČOVÁ a kol. *Podoby násilí v rodině.* Vyšehrad, 2000, s. 10.

⁹ MARREVA, A. *Feminine Warrior.* New York, Kensington Books, 1998, s. 168.

¹⁰ BREDLEROVÁ, K. *Násilí na seniorech* in *Sociální služby.* č. 7-8/2015, s 15.

2.5 Oběť domácího násilí

Obětí domácího násilí se může za určitých okolností stát každý z nás, přičemž existují faktory, které mohou v mnohém pravděpodobnost vzniku násilného chování na oběti zvyšovat. Těmito faktory jsou zneužívání, týrání či násilné chování v období dětství jedince.¹¹

Špatenková¹² dělí oběti domácího násilí na 5 základních skupin:

- ženy,
- muži,
- LGBT,¹³
- děti,
- senioři.

2.6 Agresor

Agresorem lze nazvat člověka, který se v domácím prostředí chová tak, že jeho chování vykazuje známky domácího násilí. Jak popisují odborníci, agresori pocházejí ze všech věkových, etnických, náboženských či socioekonomických skupin, kdy míra vzdělání nijak nehraje důležitou roli.¹⁴

Mnoho agresorů má tyto vlastnosti:¹⁵

- nízké sebevědomí,
- pocit neschopnosti a nedocenění,
- víru ve stereotypní rozdělení rolí mužů a žen,
- sklon vinit ze svých činů jiné,
- žárlivost,
- neschopnost vyrovnat se se stresovou situací,
- nepřipravenost nést důsledky za své násilné činy.

---

¹¹ ČÍRTKOVÁ, L. Kriminální psychologie. Praha, Eurounion, 1998. s. 136.

¹² ŠPATENKOVÁ a kol. *Domácí násilí, kontext, dynamika a intervence*. Praha, Portál, 2011. s. 81–126.

¹³ Termín označující lesby, gaye, bisexuály, transgenderové osoby.

¹⁴ MARTÍNKOVÁ, M.; MACHÁČKOVÁ, R. *Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí*. Praha, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2001, s. 56.

¹⁵ Azylový dům. *Kdo je oběť a kdo je agresor*, [online]. [2015-11-16] Dostupné z: <http://www.azylovydum.cz/domaci_nasili/kdo_je_obet_kdo_je_agresor>.

3 DOMÁCÍ NÁSILÍ, JEHO PŘÍČINY, DŮSLEDKY

Tato kapitola popisuje podrobně příčiny a důsledky domácího násilí, dále jeho znaky a formy. Popsána zde bude také legislativa České republiky upravující problematiku domácího násilí a pomoc poskytovaná obětem domácího násilí. Další kapitolou je prevence proti domácímu násilí.

3.1 Příčiny domácího násilí

Příčiny domácího násilí se snaží vysvětlit různé teorie. První pokusy byly založeny na tzv. jednofaktorových teoriích.¹⁶

3.1.1 Jednofaktorové teorie

Biologicko-genetické teorie

Vysvětlují pouze obecné predispozice k agresivnímu chování, nikoli specifické situace domácího násilí. Z tohoto důvodu byly poměrně brzy překonány. Patří sem instinkt, dědičnost nebo hladina serotoninu a testosteronu.¹⁷

Psychologické teorie

V těchto teoriích převažuje názor, že příčiny násilí tkví v povahových zvláštностech násilné osoby. Do této skupiny patří např. nedostatek láskyplné péče a nemožnost vytvořit si citové vazby v dětství, dále teorie sociálního učení, tedy přenos vzorců násilného chování nebo teorie zabývající se dynamikou vztahu mezi osobou násilnou a ohroženou.¹⁸

Sociologické teorie a feministické přístupy

Oba dva typy teorií vnímají násilí jako produkt „typicky mužské společnosti“ a zdroje násilí spatřují v sociokulturních jevech souvisejících s uplatňováním moci a kontroly ve společnosti.¹⁹

---

¹⁶ ŠEVČÍK, D. ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí-kontext, dynamika a intervence*. Praha, Portál, 2001, s. 32.

¹⁷ LOVAŠ in ŠEVČÍK, ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí-kontext, dynamika a intervence*. Praha, Portál, 2001, s. 33.

¹⁸ ZOSKY in ŠEVČÍK, ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí-kontext, dynamika a intervence*. Praha, Portál, 2001, s. 3.

¹⁹ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí-kontext, dynamika a intervence*. Praha, Portál, 2011, s. 34–35.

3.1.2 Multifaktorové přístupy

Tyto přístupy jsou v dnešní době preferovány z důvodu propojení jednofaktorových přístupů do integrujícího modelu. Vnímají příčiny domácího násilí z pohledu propojení několika rovin. Čírtková rozděluje tyto roviny:²⁰

- **Makrosystémová rovina**

Domácí násilí vnímá jako hierarchii hodnot, založenou na dominanci a nadvládě mužů. Opírá se o hluboce zakořeněné přesvědčení, že této hierarchii vládne muž.

- **Exosystémová rovina**

Tato rovina zahrnuje sociální okolí, formální a neformální struktury, s nimiž přicházíme do kontaktu. Tyto struktury ovlivňují lidské chování. Příčiny domácího násilí patřící do této skupiny jsou např. nezaměstnanost, nedostatek finančních prostředků, nízká úroveň vzdělání.

- **Mikrosystémová rovina**

Samotným mikrosystémem je rodina. Jsou zde přesně rozdělené role. Lidé dokáží odhadovat své reakce v krizových situacích, vědí, co si k sobě mohou dovolit. V rodině vznikají situace, které potencují vznik domácího násilí.

- **Ontogenetická rovina**

Tato rovina hledá příčiny domácího násilí v individuálních charakteristikách násilných a ohrožených osob. „*Přímý kontakt s násilím v dětství, je rizikovým faktorem pro rozvoj násilného chování v dospělosti.*“²¹

3.2 Znaky, formy, příčiny a důsledky domácího násilí

Znaky domácího násilí

Dle Šedivé a kol.²² nemusí každý násilný incident v rodině označovat domácí násilí, a abychom mohli hovořit o domácím násilí, musí tento incident splňovat 4 základní definiční znaky:

- opakování a dlouhodobost,
- eskalace,
- jasné a nezpochybnitelné rozdělení rolí osoby násilné a osoby ohrožené,

---

²⁰ ČÍRTKOVÁ, L. *Forezní psychologie*. Plzeň, Aleš Čeněk, 2004. s. 36–37.

²¹ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P a kol. *Pomoc obětem a svědkům trestných činů*. Praha., Grada Publishing, 2007, s. 98.

²² ŠEDIVÁ, M. a kol. *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. Praha, Bílý kruh bezpečí, 2007, s. 21.

- neverejnost.²³
Ševčík a kol. popisují znaky domácího násilí takto:²⁴
- **historie domácího násilí** – domácí násilí není ojedinělým násilným aktem, nýbrž se jedná o dlouhodobou, opakovanou násilnou situaci s cyklickým vývojem. Přičemž počáteční fáze začíná verbálními útoky – vyhrožování, ponižování a zastrašování;
- **stupňování násilí** – dochází ke zhoršování situace. Po vyhrožování se objevují první fyzické útoky, které se postupně zintenzivňují;
- **násilí mezi blízkými osobami** – jasné vzájemné propojení blízkých osob, ať už citové, sociální nebo ekonomické. Je dáno jasné rozdělení role oběti a agresora;
- **společné obydlí, společná domácnost** – k domácímu násilí dochází v soukromí za zavřenými dveřmi, stranou od společenské kontroly. Tento jev je spojen s nedostatkem svědků a důkazů. K domácímu násilí však může docházet i u osob bez domova např. pokud spolu žijí ve squatu.

Formy domácího násilí

Jako domácí násilí označujeme veškeré formy fyzického a psychického násilí.

Dále sexuální a ekonomické násilí a v neposlední řadě násilí sociální.

- **Fyzické násilí** – do této skupiny patří např. bití, kopání, fackování, škrcení, svazování, mlácení o zeď, ohrožování zbraní.
- **Psychické násilí** – patří sem znevažování a ponižování osobnosti oběti, zesměšňování ve společnosti, nečekané návštěvy či telefonáty, pronásledování, vydírání a nátlak, ohrožování fyzickým násilím, zastrašováním různými způsoby, rozkazování, nečestné ovlivňování dětí, odepírání potravy a spánku. Vyhrožování sebevraždou nebo jinou formou sebedestruktivního chování, pokud oběť neučiní, co si agresor přeje.
- **Sexuální násilí** – sem řadíme vynucování sexuálního styku či různých sexuálních praktik proti vlastní vůli, znásilnění.
- **Ekonomické násilí** – jako ekonomické násilí je označováno omezení přístupu k penězům, neposkytování peněz na provoz domácnosti, kontrolování všech výdajů, zákaz chodit do práce.

²³ Aliance proti domácímu násilí. *Co je domácí násilí?* [online] [cit. 2015-11-17]. Dostupné z: <<http://www.donalinka.cz/domaci-nasili/zakladni-informace>>.

²⁴ ŠEVČÍK, ŠPATENKOVÁ a kol. *Domácí násilí-kontext, dynamika a intervence*. Praha, Portál, 2011, s. 41.

- **Sociální násilí** – zahrnuje izolaci od ostatních lidí, zakazování kontaktování se s rodinou, kamarády či známými, zakazování volnočasových aktivit, zákaz vycházení z bytu, odebrání mobilního telefonu.²⁵

Důsledky domácího násilí

V souvislosti s důsledky domácího násilí se uvádí termín „syndrom týrané osoby“. Tento termín lze dle Čírtkové²⁶ vysvětlit tak, že každá týraná osoba se stává tzv. mnohonásobnou obětí. To znamená, že je týraná psychicky, fyzicky nebo sexuálně osobou, které dříve důvěřovala, a se kterou sdílí společnou domácnost. Domácí násilí jakékoli podoby má na oběť fatální důsledky. Čírtková dále upozorňuje, že syndrom týrané osoby se nemusí nutně projevit u každého.

Důsledky domácího násilí se projevují mnoha způsoby, lze je rozdělit do několika kategorií:²⁷

- **Symptomy posttraumatické stresové poruchy**

Do této skupiny patří znovuprožívání traumatizujících situací (flashback), poruchy spánku (noční můry), poruchy příjmu potravy, emocionální vyčerpání, ochromení, pocity strachu, úzkosti, deprese, pocity viny a studu. U obětí domácího násilí je často pozorovatelná vznětlivost, přecitlivělost, nervozita, snížené sebevědomí, apatie, netečnost. Oběti mají tendenci vyhýbat se konfliktům, která se projevuje nápaditou vstřícností a submisivitou.²⁸

- **Naučená bezmocnost**

Stav naučené bezmocnosti se u oběti vyvine v případě, že se několikrát neúspěšně snažila od agresora odejít, neúspěšně žádala o pomoc. Zde vzniká zkušenost, že žádná pomoc nevede k ukončení násilí. Oběť se stává pasivní a nedělí nic. Propadá stavům letargie a učí se situaci „nějak přežít“. Naučená bezmocnost souvisí se stavem bezmocnosti, beznaděje, sníženého sebevědomí a sebeúctou. Oběť ztrácí respekt sama k sobě a k vlastní hodnotě, která se projevuje ztrátou životních iluzí, nerozhodností, vymizením radosti ze života.

---

²⁵ Persefona o. s. *Formy domácího násilí* [online]. [cit. 2015-11-17]. Dostupné z: <<http://persefona.cz/n-domaci-nasili.php?page=dn-formy>>.

²⁶ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. Praha, Grada Publishing, 2008, s. 27.

²⁷ ŠEVČÍK, ŠPATENKOVÁ a kol. *Domácí násilí-kontext, dynamika a intervence*. Praha, Portál, 2011, s. 44.

²⁸ BAŠTECKÁ in ŠEVČÍK, ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí-kontext, dynamika a intervence*. Praha, Portál, 2011, s. 43.

- **Sebezničující zvládací strategie**

Objevují se osoby, které dlouhodobě setrvávají ve vztahu s agresorem. Po marných pokusech o ukončení násilí, získá oběť pocit, že musí zůstat a „nějak přežít“. Oběť se může obávat o svůj život, nemá kam utéct. V této situaci volí jako únikovou cestu tzv. maladaptivní únikové mechanismy, mezi které patří alkohol, drogy, pokus o sebevraždu, vražedné tendence. U dlouhodobého týrání se objevují sebezničující reakce, které mají následující podobu:

- **Popírání viny útočnicka:** „*On za to nemůže, přišel o práci.*“
- **Minimalizace násilí:** manipulace reality, popírání vážnosti situace.
- **Bagatelizace následků:** „*To nic nebylo,*“ souvisí se zlehčováním následků.
- **Popírání viktimizace:** „*Spadla jsem ze schodů,*“ oběť popírá fakt, že je týrána.
- **Odmítání možnosti pomoci:** „*Tohle mi fakt nepomůže,*“ oběť nepřijímá pomoc, považuje ji za nepoužitelnou.

3.3 Prevence domácího násilí a pomoc obětem

V únoru 2015 schválila vláda České republiky Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015–2018. Tento plán rozděluje prevenci domácího násilí do 7 strategických oblastí:²⁹

- podpora osob ohrožených domácím a genderově podmíněným násilím,
- děti ohrožené domácím a genderově podmíněným násilím,
- práce s násilnými osobami,
- vzdělávání a interdisciplinární spolupráce,
- společnost a domácí a genderově podmíněné násilí,
- analýzy, studie a sběr dat,
- legislativa.

---

²⁹Vláda ČR. *Akční plán prevence domácího násilí* [online]. [cit. 2015-11-17]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/aktualne/vlada-schvalila-akcni-plan-prevence-domaciho-a-genderove-podmineneho-nasili-na-leta-2015-_2018-126943/>.

Zároveň při realizaci jednotlivých opatření Akčního plánu budou zohledňovány tyto priority:

- postavení osob se zdravotním postižením,
- postavení osob ohrožených sociálním vyloučením,
- postavení seniorek a seniorů,
- postavení osob bez domova,
- postavení Romek a Romů,
- postavení migrantek a migrantů,
- postavení dalších osob čelících vícečetné diskriminaci.

O otázce, jak předcházet domácímu násilí se zmiňuje mnoho autorů. Například Baštecká³⁰ k tomuto tématu konstatuje: „*Jen málokdo umí předcházet nezřetelné hrozbě.*“ Nejdůležitější je dle ní jasný a srozumitelný popis problematiky domácího násilí a seznámení této problematiky s veřejností. Prevenci dělíme na 3 části, a to prevenci primární, sekundární a terciární.³¹

Primární prevence

Úkolem je eliminace rizik vzniku domácího násilí, tedy snížení výskytu nových případů domácího násilí v populaci. V souvislosti s primární prevencí mají neopomenutelný význam tyto skutečnosti:

- dobré vztahy v původní rodině,
- kvalitní příbuzenské a přátelské vztahy,
- budování sebeúcty a sebedůvěry,
- tradiční rozdělení mužských a ženských rolí,
- funkcionální a školní výchova k multikulturalitě, toleranci vůči seniorům, menšinám,
- dobře koncipovaná a vedená výuka rodinné, občanské a sexuální výchovy,
- edukační programy center primární prevence.

Sekundární prevence

Zaměřuje se na včasnou identifikaci problému. Patří sem veškerá opatření a intervence s cílem zabránit zhoršení situace a negativním důsledkům. Zde je důležitá

---

³⁰ BAŠTECKÁ, B. a kol. *Klinická psychologie v praxi*. Praha, Portál, 2003, s. 52.

³¹ ŠPATENKOVÁ, N., ŠEVČÍK, D. *Domácí násilí – kontext, dynamika a intervence*. Praha, Portál, 2011, s. 151–154.

úloha pracovníků v pomáhajících profesích, která spočívá ve včasné diagnostice a účinné intervenci.

Patří sem:

- poradenství,
- terapie,
- krizová intervence,
- doprovázení,
- nácvik vhodných způsobů chování,
- manželská a rodinná terapie.

Terciární prevence

Úkolem terciární prevence je zmírnění následků a dopadů na oběti a jejich návrat do „normálního“ života. Snaží se o zlepšení kvality života obětí domácího násilí.

Tato skupina zahrnuje:

- reintegraci,
- sociální rehabilitaci,
- reedukaci,
- resocializační činnost,
- komplexní péči o osoby zasažené domácím násilím tzn. ubytování, sociální služby, sociální dávky,
- svépomocné aktivity,
- resocializační a reedukační programy pro násilné osoby.

Dle Čírtkové³² není hlavní cílem prevence primárně stíhat a potrestat násilnou osobu, ale zásahem zvenčí eliminovat násilí. Prevenci dále shrnuje do tří základních bodů, a to je informovanost, ochrana oběti a konfrontace pachatele se zákonem.

Pomoc obětem domácího násilí

Osoby dotčené domácím násilím mají velmi malou šanci vyřešit svůj problém sami. Pomoc je v jejich situaci velmi důležitá a měla by zahrnovat tyto oblasti³³:

- materiální pomoc – do této skupiny patří zejména zajištění bezpečného bydlení, poskytnutí potřebných finančních prostředků na výživu a zabezpečení dítěte,

---

³² ČÍRTKOVÁ, L. *Oběti domácího násilí* in *Psychologie Dnes*, č. 11/2010, s. 14–16.

³³ ŠEVČÍK, D. ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha, Portál, 2011, s. 131.

- psychická podpora – zahrnuje poradenství, zvyšování sebedůvěry, sebeúcty a zvyšování kompetentnosti,
- právní pomoc – do této oblasti spadají záležitosti majetkoprávní, sociální poradenství a sociální podpora, opatrovnictví dětí.

3.4 Legislativa ČR upravující domácí násilí

Nejdůležitějším zákonem v České republice upravujícím domácí násilí je zákon č. 135/2006 Sb., zákon na ochranu před domácím násilím. Přijetím tohoto zákona se ČR zařadila mezi evropské státy, jejichž právní řád komplexně upravuje ochranu osob ohrožených domácím násilím. Tímto zákonem byly novelizovány:³⁴

- zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR,
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád,
- zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon,
- zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení,
- zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení.

Tento zákon tvoří tři základní pilíře ochrany proti domácímu násilí (Dohnalová in Ševčík 2011):

- **Policie ČR** – je oprávněna dle § 44–47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, po vyhodnocení situace, použít institut vykázání. Dříve byl tento institut v režimu správního řádu. Kvůli aplikačním problémům však byl tento zákon s platností od 1. 1. 2009 novelizován a nyní je postaven mimo režim správního řádu. Nyní tedy policisté pouze vydávají potvrzení o vykázání, které má tak podobu faktického úkonu. Policista tedy po zvážení všech skutečností může přejít k vykázání násilné osoby na dobu 10 dní, a to i bez souhlasu ohrožené osoby.
- **Intervenční centra** – jedná se o navazující sociální službu pro osoby postižené domácím násilím, bez jejichž existence by systém jako celek nefungoval. Intervenční centra poskytují zpravidla pomoc ambulantní (v prostředí intervenčního centra), dále služby terénní a pobytové. Veškeré jejich služby jsou ze zákona bezplatné. Intervenční centra jsou jednou ze služeb sociální prevence dle § 60a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Jako jediná sociální

---

³⁴ DOHNALOVÁ in ŠEVČÍK, ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha, Portál, 2011, s. 131.

služba pro osoby ohrožené domácím násilím bezprostředně navazuje na rozhodnutí Policie ČR o vykázaní násilné osoby ze společného obydlí.³⁵

- **Soud** – soud může na ochranu osoby před domácím násilím použít institutu předběžného opatření. Cílem tohoto institutu je zajištění ochrany ohrožené osoby a ochrana společného obydlí, ve kterém docházelo k domácímu násilí. Tento institut upravuje § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Soud je povinen rozhodnout o návrhu na vydání předběžného opatření do 48 hodin od jeho podání.

Kromě návrhu na vydání předběžného opatření, je možné podat tzv. návrh ve věci samé. Oba tyto prostředky patří do skupiny soukromoprávních prostředků, což znamená, že je vyžadují aktivitu a iniciativu ze strany ohrožené osoby. Druhou skupinou jsou prostředky veřejnoprávní, zahrnující přestupky a trestní činy, týkající se domácího násilí. Konkrétně se jedná o přestupky dle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění. Dle § 49 tohoto zákona se jedná většinou o přestupky proti občanskému soužití:

- urážka na cti,
- úmyslné narušování občanského soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo hrubým jednáním,
- ublížení na zdraví z nedbalosti.

Trestné činy týkající se domácího násilí řeší zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění. Nejčastěji se týká těchto trestných činů:

- trestné činy těžké ublížení na zdraví, § 145 trestního zákoníku (TZ),
- ublížení na zdraví, § 146 TZ,
- omezování osobní svobody, § 171 TZ,
- vydírání, § 176 TZ,
- znásilnění, § 185 TZ,
- týrání osoby žijící ve společném obydlí, § 199 TZ,
- nebezpečné pronásledování, obtěžování (stalking), § 354 TZ.³⁶

---

³⁵ Projekt Mlčení bolí. *Co jsou intervenční centra* [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.mlceniboli.cz/>>.

³⁶ DOHNALOVÁ in ŠEVČÍK, ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha, Portál, 2011, s. 136–143.

4 SENIOR, JAKO OBĚŤ DOMÁCÍHO NÁSILÍ

„Týrání seniorů není novodobým fenoménem. Z historických pramenů je dochováno ponižování a ústrky výminkářů nebo jsou zmiňovány nedůstojné podmínky pro život v tehdejších starobincích a uzavřených psychiatrických léčebnách.“³⁷

Proč se tedy v dnešní době stále více hovoří o tomto tématu? Důvodem je zrychlující se tempo stárnutí populace na celosvětové úrovni. Z výzkumu v roce 2013 vyplývá, že v Evropské unii je přibližně 15,6 % obyvatelstva ve věku 0–14 let, zatímco seniorů ve věku 65 a více je 18,2 %.

V souvislosti se zneužíváním seniorů se vyskytuje termín EAN (Elder Abuse and Neglect), který zahrnuje všechny formy špatného zacházení se seniory.³⁸

Ve stáří dochází k mnoha psychickým, biologickým a sociálním změnám, což způsobuje větší zranitelnost starých lidí. V souvislosti se seniory se objevuje termín ageismus, jehož podstatou jsou předsudky a negativní postoj vůči seniorům. Ageismus tedy znamená věkově podmíněnou diskriminaci.³⁹

Senior může nalézt podporu ve svém nejbližším okolí. Pokud je schopen překonat vlastní stud a pocity viny, existují v ČR různé organizace, které poskytují pomoc týraným seniorům. Pro tyto účely byla také zřízena Linka seniorů. Jedná se o anonymní, bezplatnou telefonickou službu na telefonním čísle 800 200 007, která funguje od 8 do 20 hodin.⁴⁰

4.1 Mýty o stáří

V souvislosti se stářím se objevují tzv. mýty o stáří, tedy negativní a nežádoucí představy o změnách, které stáří přináší. Jsou to zejména tyto:⁴¹

- nemoc,
- impotence,
- ošklivost,
- pokles duševních schopností,

---

³⁷ POHLOVÁ, L. *Násilí na seniorech in Sociální služby*. č. 7–8/2015. s. 16.

³⁸ TĚŠITELOVÁ, A. *Špatné zacházení se seniory dle WHO in Sociální služby*. č. 7–8/2015 s. 13.

³⁹ DOHNALOVÁ in ŠEVČÍK, ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha, Portál, 2011, s. 136–143.

⁴⁰ KADRNOŽKOVÁ, L. *Senior, jako oběť domácího násilí na Lince seniorů in Sociální služby*. č. 7–8/2015. s. 18.

⁴¹ DOHNALOVÁ in ŠEVČÍK, ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha, Portál, 2011, s. 136–143.

- duševní choroby,
- zbytečnost,
- izolace,
- chudoba,
- deprese,
- politická moc.

Dle Pohlové se jedná o názor, že starší lidé jsou určitá sobecká politická skupina, jejichž moc odvrací politiky od reforem, potřebných pro majoritní většinu společnosti.

4.2 Rizikové faktory oběti a pachatele

Dle Pohlové⁴² existuje několik faktorů, které podmiňují vznik domácího násilí na seniorech, a to jak na straně oběti, tak na straně pachatele.

Rizikové faktory oběti:

- špatný tělesný stav, imobilita,
- závislost na péči druhých,
- těžší poruchy komunikačních schopností,
- ztráta partnera,
- osamělost a izolace,
- soužití s agresorem a závislost na něm,
- povahové rysy seniora, způsoby chování a způsob řešení problémů.

Rizikové faktory na straně násilníka:

- duševní nemoc, zejména deprese,
- psychická labilita,
- nízká intelektová úroveň,
- předchozí agresivní a asociální chování,
- závislost na ohrožené osobě, především materiální,
- vyčerpání z péče,
- stres z ošetřování,

---

⁴² DOHNALOVÁ in ŠEVČÍK, ŠPATENKOVÁ. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha, Portál, 201, s. 136–143.

- ageismus,
- existenční problémy.

4.3 Formy špatného zacházení se seniory

Stárnutí je individuální proces a je velmi těžké odhadnout, jak se na něj připravit. Staří lidé jsou velmi křehcí a stávají se tak často oběťmi špatného zacházení. Kromě několika druhů domácího násilí popsaných v první kapitole, jako je tělesné týrání, citové a psychické týrání, sexuální obtěžování a finanční a materiální zneužívání, jsou ještě druhy typické pro seniory.

Zanedbávání péče

Je charakterizováno, jako odpírání či selhání ošetrovatelské péče, bez ohledu na to, zda jde či nejde o vědomý a úmyslný pokus způsobit starému člověku tělesné či duševní potíže.⁴³ Důsledkem tohoto zanedbávání jsou dekubity (proleženiny).

Zanedbávání péče o sebe sama

Jedná se o životní styl, kdy senior nedodrжуje základní hygienické a sociální normy. Tento stav se většinou vyskytuje u asociálních jedinců a je také spojen s alkoholismem a jinými návykovými látkami. Nejčastěji se vyskytuje u osob bez přístřeší a u osob, které nejsou schopny dodržovat společenské normy.⁴⁴

Diogenův syndrom

Je popisován, jako geriatrická varianta obsedantně kompulzivních rysů osobnosti projevujících se nadměrným shromažďováním předmětů tzv. syllogománií.⁴¹ Patří sem zanedbávání zevnějšku, záliba ve špíně a nečistotě, shromažďování odpadu, sociální izolace, nadprůměrný intelekt osobnosti, sběratelské rysy v mladším věku a vyšší intelekt osobnosti, tím se také liší od předešlé skupiny self-neglect.⁴²

Nevhodné jednání

Do této skupiny patří projevy mírného nevhodného chování, které negativně ovlivňuje seniory. Zejména se jedná o tzv. přehnanou péči, ageismus, sociální exkluzi,

⁴³ KALVACH, Z. a kol. *Geriatrické syndromy a geriatrický pacient*. 1. Vydání. Praha, Grada Publishing, 2008, s. 67.

⁴⁴ BAŠTECKÝ, J. a kol., *Gerontopsychiatrie*. 1. Vydání. Praha., Grada Avicenum, 1994, s. 102.

nerespektování specifických potřeb seniora. Následky tohoto chování bývají deprese, stavy úzkosti a poruchy spánku.⁴⁵

Všechny formy domácího násilí na seniorech mají za následek pasivitu, úzkost, poruchy spánku, psychickou deprivaci, nechut' dál žít. Může končit až předčasnou smrtí seniora. Velmi důležitá je prevence, posílení postavení seniorů ve společnosti, zlepšení mediálního obrazu seniorů a vytváření mezigeneračních programů.⁴⁶

---

⁴⁵ TĚŠITELOVÁ, A. Špatné zacházení se seniory podle Světové zdravotnické organizace in *Sociální služby*, číslo 7–8/2015. s. 13–14.

⁴⁶ BREDLEROVÁ, K. Násilí na seniorech a jeho prevence in *Sociální služby*, číslo 7–8/2015.s. 14.

5 ORGANIZACE A PROJEKTY ZABÝVAJÍCÍ SE DOMÁCÍM NÁSILÍM V ČR

Tato kapitola popisuje podrobně organizace, instituce a projekty, zabývající se domácím násilím v České republice. Konkrétně se jedná o organizace věnující se problematice seniorů, jako obětí domácího násilí. Vytvářejí pro seniory různé prevenční programy a pořádají vzdělávací akce, které přispívají k osvětě této problematiky.

5.1 Bílý kruh bezpečí

Bílý kruh bezpečí (BKB) je právní formou zapsaný spolek. BKB vznikl v roce 1991 a do roku 2014 fungoval, jako občanské sdružení poskytující bezodkladnou kombinovanou pomoc obětem kriminality. Tato pomoc obsahuje především:⁴⁷

- poskytnutí právních informací,
- psychologická pomoc,
- sociální poradenství,
- praktické rady a informace.

Pomoc v Bílém kruhu bezpečí poskytují hlavně odborníci. Jedná se o právníky, psychology a sociální pracovníky. Pomoc obětem domácího násilí je poskytována prostřednictvím intervenčních center, celostátní sítě poraden, a také prostřednictvím DONA linky, která funguje nonstop na telefonním čísle: 251 51 13 13. Bílý kruh bezpečí také pracuje s rozsáhlou skupinou dobrovolníků, kteří jsou proškoleni pro krizové situace.

Principy Bílého kruhu bezpečí

- bezplatnost,
- nestrannost – žádná oběť trestného činu nesmí být diskriminována. Rady poskytované obětem jsou neutrální a nestranné a nikdy nesmí být ovlivněny osobními názory poradce. Poradci nikdy nevyjadřují názory politických stran, ani nekomentují jejich rozhodnutí. Přístup ke klientovi je vždy individuální.
- nezávislost – poskytované služby nejsou závislé na státní správě, ani místní samosprávě,

---

⁴⁷ Bílý kruh bezpečí. *Pomoc Bílého kruhu bezpečí*. [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>>.

- diskrétnost – klient má právo vystupovat v poradně anonymně. Veškeré poskytnuté informace jsou důvěrné, všichni pracovníci jsou vázáni mlčenlivostí.

BKB poskytuje odbornou intervenční pomoc ve 12 pracovištích v České republice. Mezi činnosti BKB dále patří školící a vzdělávací aktivity, publikační a osvětová činnost (již 23 let vydává vlastní publikaci Zpravodaj BKB, který vychází čtvrtletně). BKB dal také již několik podnětů k zákonodárným iniciativám, spolupracoval na novelizaci trestního zákona a na přípravě těchto zákonů:⁴⁸

- zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím,
- zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti,
- zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů.

Významnou činností BKB je vytváření vlastních projektů a podílení se na mnoha mezinárodních projektech. Významným projektem, týkajícím se domácího násilí, je mezinárodní projekt „První pomoc osobám ohroženým domácím násilím“. Tento projekt odstartoval v roce 2014 a končit bude v červnu 2016. Tento projekt je podpořen Norskými fondy prostřednictvím Nadace Open Society Fund a jeho cílem je vybudování a zprovoznění bezplatné telefonické linky s evropským harmonizovaným tel. číslem 111 006.⁴⁹

Na internetových stránkách jsou k nahlédnutí výroční zprávy a také statistiky, ve kterých figurují senioři, jako oběti domácího násilí. Informace z těchto statistik a výročních zpráv budou blíže popisovány v kapitolách v praktické části této bakalářské práce.

5.2 Život 90

Tento spolek byl založen v roce 1990 a jeho cílem je umožnit seniorům plnohodnotný život. Tento spolek provozuje na adrese Karolíny Světlé 18, Praha 1, komunitní centrum pro seniory, které je otevřené nonstop, 365 dní v roce.

---

⁴⁸ Bílý kruh bezpečí. *Principy Bílého kruhu bezpečí* [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.bkb.cz/o-nas/projektova-cinnost/>>.

⁴⁹ Bílý kruh bezpečí. *Činnost Bílého kruhu bezpečí*. [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.bkb.cz/o-nas/projektova-cinnost/>>.

Seniorům poskytuje následující služby:⁵⁰

- informační a poradenské služby,
- tísňová péče,
- odlehčovací služby,
- pečovatelská služba,
- bezplatná linka důvěry Senior telefon 800 157 157, která se mimo jiné zaměřuje na problémy domácího násilí.

Pro aktivní seniory je určeno Centrum denních služeb, Akademie seniorů a divadlo U Valšů, které se nachází přímo v prostorách komunitního centra.

5.3 Acorus z. s.

Občanské sdružení Acorus vzniklo v roce 1997 a poskytuje komplexní odbornou pomoc osobám ohroženým domácím násilím, směřující k překonání nepříznivé životní situace a k začlenění do běžného života bez přítomnosti násilí. Pomoc poskytuje prostřednictvím těchto služeb:⁵¹

- azylový dům,
- krizová pomoc,
- odborné sociální poradenství,
- poskytování právních informací.

Dále provozuje nonstop poradenskou linku na telefonním čísle: 283 892 772 a věnuje se publikační a projektové činnosti. Na internetových stránkách občanského sdružení Acorus jsou užitečné informace, například, jak se chovat a jak postupovat v případě ohrožení či napadení nebo, co všechno si máte vzít s sebou v případě, že se rozhodnete opustit byt nebo dům sdílený s násilnou osobou.

---

⁵⁰ Život 90. *Jaké poskytujeme služby?* [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.zivot90.cz/254-kdo-jsme>>.

⁵¹ Acorus o. s. *Poskytované služby.* [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.acorus.cz/cz/onas/poslani.html>>.

5.4 Persefona z. s.

Organizace Persefona vznikla v roce 2007 odloučením programu proti domácímu násilí Ligy lidských práv, který poskytoval pomoc obětem domácího násilí již od roku 1999.⁵²

Tato organizace poskytuje pomoc obětem domácího násilí, znásilnění a sexuálního zneužívání a to prostřednictvím odborného právního a sociálního poradenství poskytovaného dle akreditace Ministerstva spravedlnosti ČR dle § 39 odst. 1 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Persefona se specializuje na oblast Brna a Jihomoravského kraje. Pro svoji činnost používá také dobrovolníky, kteří jsou odborně proškoleni. Mezi poskytované služby patří:⁵³

- právní, psychologické a sociální poradenství,
- skupinová terapie pro oběti domácího násilí,
- doprovod na jednání s úřady, soudy a policií,
- terénní práce,
- zastupování u soudu,
- socioterapie,
- zprostředkovávání návazných služeb a kontaktů.

Dále poskytuje telefonickou poradenskou službu nebo on-line poradnu. Sídlem Persefony je Brno a služby jsou zde poskytovány v pracovní dny od 9–17.00 hodin. Pod záštitou Ministerstva vnitra byl od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2015 realizován projekt s názvem „Prevence domácího násilí osob seniorského věku 2.“ V rámci tohoto projektu byly po Jihomoravském kraji pořádány vzdělávací a osvětové aktivity formou besed se seniory a vzdělávání pracovníků Senior Point a studentů Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně.⁵⁴

---

⁵² Persefona, z. s. *Cíle sdružení Persefona*. [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.persefona.cz/o-nas>>.

⁵³ Persefona z. s. *Činnost sdružení Persefona*. [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.persefona.cz/jake-poskytujeme-sluzby-domaci-nasili>>.

⁵⁴ Persefona z. s. *Projekty sdružení Persefona*. [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.persefona.cz/prevence-domaciho-nasili-osob-seniorskeho-veku-2>>.

5.5 Projekt mlčení bolí

Tento projekt spustila Asociace pracovníků intervenčních center ČR (APIC) za účelem zlepšení praxe při prevenci, identifikaci a potírání domácího násilí prostřednictvím profesní specializace. Použitím celostátní kampaně se snaží o rozbourání mýtů a prolomení tabu kolem domácího násilí. Cílem je informovat laickou veřejnost o činnosti intervenčních center a zkvalitnění služeb obětem domácího násilí v ČR.⁵⁵

Součástí tohoto projektu je i rozsáhlý sociologický výzkum mezi odborníky a uživateli služeb určených pro osoby postižené domácím násilím. *APIC připravuje výukové aplikace určené pro pracovníky institucí zainteresovaných na tomto problému a poté vydání populárně naučné knihy o domácím násilí v ČR.*⁵⁶ Kampaň Mlčení bolí, podpořilo také několik známých osobností. Záštitu převzala místopředsedkyně Senátu Parlamentu ČR paní Ing. Miluše Horská. Tento projekt podporuje Nadace Open Society Funds, Norway Grants a Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím.

---

⁵⁵ Mlčení bolí. *O projektu mlčení bolí* [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.mlceniboli.cz/o-projektu>>.

⁵⁶ Mlčení bolí. *O projektu Mlčení bolí*. [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.mlceniboli.cz/o-projektu>>.

6 BEZPEČNOSTNÍ PLÁN PRO OBĚTI DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Na internetových stránkách Dona linky Bílého kruhu bezpečí nalezneme Bezpečnostní plán pro oběti domácího násilí. Jsou zde popsány konkrétní situace, ve kterých se oběť může ocitnout a podrobný návod, jak postupovat. Bližší informace nalezneme o obětech seniorech a dětech.

6.1 Rady ohroženým osobám

- U někoho, komu věříte, si uschovejte náhradní klíče, oblečení, důležité dokumenty, lékařské předpisy a nějaký peněžní obnos,
- uschovejte si jakýkoli důkaz o násilí (fotografie),
- naplánujte si nejbezpečnější dobu k případnému útěku,
- pamatujte si, kam se můžete obrátit o pomoc,
- pokud jste v nebezpečí a potřebujete pomoc, zavolejte policii,
- pokud jste zraněn/a, jděte na pohotovost nebo k lékaři a oznamte, co se vám stalo. Požádejte je, aby vaši návštěvu zdokumentovali,
- poučte své děti a určete jim bezpečné místo v bytě (pokoj, který jde zamknout) nebo v okolí,
- domluvte si signál se sousedy – např. světlo venku je rozsvícené, zavolejte policii,
- pokud jste napaden/a během telefonování na policii – nechejte telefon vyvěšený, hlasitě mluvte a křičte,
- když přijede policie, jděte s ní do jiného pokoje, abyste mohl/a mluvit bez přerušování,
- neodmívejte lékařské vyšetření,
- po útoku neuklízejte ihned – důkazy (rozbité sklo, potřhané oblečení) sesbírejte do igelitového sáčku a předejte policii,
- škody vyfotografujte, snímky dejte vyvolat i s datem,
- zjistěte si jména a čísla policistů,
- nepopírejte násilí před dětmi, řekněte jim pravdu tak, aby jí porozuměly,
- když nemáte dost času bezpečně odejít, nezdvíhejte malé dítě, protože bude ve vašem náručí zranitelnější,

- při soudním projednávání se snažte nebýt nervózní, plačtivý/á a unáhlený/á.⁵⁷ Podrobnější rady jsou zde uvedeny v modelových situacích. Jedná se například o situaci, kdy oběť utíká z domova, co všechno si tato osoba má vzít s sebou, jak má utajit svou novou adresu atd.⁵⁶

6.2 Kde mohou hledat pomoc seniři⁵⁸

- V nejbližším okolí,
- na linkách důvěry,
- v krizových centrech,
- u sociálních pracovníků a pracovníků,
- u psychologů, právníků,
- u organizací zaměřených na pomoc seniorům,
- u organizací pomáhajících osobám ohroženým domácím násilím,
- na městském (obecním) úřadě.

6.3 V akutní situaci je nutné přivolat

- Záchranou lékařskou službu,
- Policii ČR.

Než se situace vyřeší, je dobré společně obývané prostory na čas opustit a řešit situaci z bezpečného útočiště.

Dočasné útočiště lze hledat:

- v léčebných zařízeních,
- v azylových domech,
- v krizových centrech,
- u příbuzných a známých,
- v pečovatelských domech, domovech seniorů a penzionech pro seniory.

Podobný bezpečnostní plán nalezneme i na stránkách Policie České republiky.⁵⁹

---

⁵⁷ Dona linka Bílého kruhu bezpečí, [online]. [cit. 2016-02-07]. Dostupné z: <<http://www.donalinka.cz/rady/ohrozenym-osobam/bezpecnostni-plan/>>.

⁵⁸ Dona linka Bílého kruhu bezpečí, [online]. [cit. 2016-02-07]. Dostupné z: <<http://www.donalinka.cz/rady/ohrozenym-osobam/seniorum/>>.

7 STATISTIKY BÍLÉHO KRUHU BEZPEČÍ A OBČANSKÉHO SDRUŽENÍ ŽIVOT 90

Tato kapitola obsahuje údaje ze statistik týkajících se domácího násilí páchaného na seniorech. Grafy popisované v této kapitole jsou uvedeny jako přílohy. V době, kdy vznikala tato bakalářská práce, nebyly ještě k dispozici aktuální údaje z roku 2015. Uvedené informace jsou tedy z roku 2014.

7.1 Informace sdružení život 90

Zdrojem pro informace občanského sdružení Život 90 je telefonická krizová pomoc – Senior telefon. Telefonická linka je bezplatná a nepřetržitá. Na linku Senior telefon se obracejí senioři s širokou škálou sociálních problémů. Je to zejména: samota, mezigenerační vztahy, obavy, smutek, zdravotní stav, ztráta blízké osoby, rady a informace v sociální a právní problematice, týrání, zneužívání, domácí násilí, sebevražedné tendence atd.⁶⁰

Od roku začátku roku 2004 dokonce roku 2014 volalo na telefonickou linku pomoci seniorům celkem 144 211 osob. Nejvyšší počet volajících na telefonickou linku za dobu její existence byl v roce 2004, a to 17 353 volajících seniorů. Naopak nejnižší počet volajících byl zaznamenán v roce 2007, a to 11 903 osob. Nárůst volajících v roce 2014 oproti roku 2013 byl o 818 hovorů. Z těchto dat vyplývá, že počet seniorů ohrožených domácím násilím v posledním roce stoupl. V předchozích letech se počet volajících pohyboval mezi 12 až 14 tisíci volajícími osobami za rok. Od roku 2005 tedy počet ohrožených seniorů volajících na linku seniorů nijak výrazně nestoupá.⁶¹ V roce 2014 kontaktovalo linku pro seniory celkem 13 241 osob. Nejvíce osob volalo v září a nejméně v prosinci, z toho 327 osob se dotazovalo přímo na domácí násilí.

Následující graf vyjadřuje konkrétní formy domácího násilí, vyskytující se u volajících osob v roce 2014. Nejčastější formou domácího násilí bylo násilí psychické, a to ve 116 případech z celkových 327. Následuje kombinace psychického

---

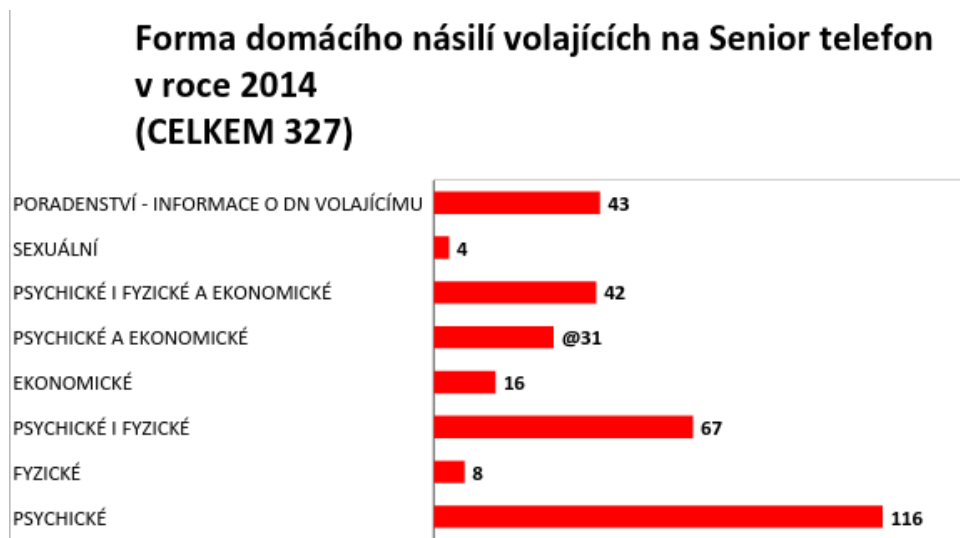
⁵⁹ Policie ČR, [online]. [cit. 2016-02-07]. Dostupné z: <<http://www.policie.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-domaci-nasili.aspx>>.

⁶⁰ Život 90 [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <<http://www.zivot90.cz/202-senior-telefon/225-senior-telefon-dobry-den>>.

⁶¹ Příloha I, graf 1: Počet volajících na Senior telefon v letech 2004-2014.

a fyzického násilí a poté násilí ekonomické. Naopak nejmenší počet volajících seniorů si stěžoval na násilí sexuální.⁶²

Graf 1: Forma domácího násilí volajících na Senior telefon v roce 2014

Zdroj⁶³

Jak již bylo uvedeno výše, na linku Senior telefon volalo v roce 2014 celkem 327 osob, jejichž dotazy se týkaly přímo domácího násilí. Z toho ve 224 případech se jednalo o mezigenerační domácí násilí. To znamená, že pachatelem domácího násilí byly děti, vnoučata atd. Dalších 66 osob uvedlo, že se jedná o domácí násilí páchané mezi partnery seniory. Na linku Senior telefon se obrazejí i lidé, kteří se chtějí pouze informovat o tom, co se přesně považuje za domácí násilí, nebo chtějí poradit, jak by mohli pomoci oběti domácího násilí. Poradenství v oblasti domácího násilí potřebovalo v roce 2014 celkem 34 osob. Pouze ve 4 případech se jednalo o volající, kteří se sami stali obětmi domácího násilí, jež na nich páchal senior. Jednalo se ve většině případů o rodinu nebo pečující osobu.⁶⁴

Na tísňové lince pro seniory se také vyskytují případy, týkající týrání seniorů, kdy se však nejedná jen o domácí násilí. Na toto téma bylo v roce 2014 zaevidováno celkem 462 hovorů. Z toho 66 % bylo týrání mezigenerační (týrání dítětem, vnoučetem).

Týrání mezi seniory partnery tvoří 18 % z celkového počtu. Za zmínku stojí i týrání jinou osobou, které tvoří 10 % hovorů na toto téma. Většinou se jednalo o týrání

⁶² Graf 1: Forma domácího násilí volajících na Senior telefon v roce 2014.

⁶³ ŽIVOT 90, [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <https://docs.google.com/document/d/1H1hhMDkX_6msRvb2wS72kBNPw0WM-qMi5panK7x2Gkc/edit?pref=2&pli=1>.

⁶⁴ Příloha I., graf 3: Volající na Senior telefon s problematikou domácího násilí v roce 2014-dle pachatele.

ze strany úředníků nebo pošťáka. Dále se vyskytují případ týrání ze strany seniora, a to vůči ostatním členům rodiny či pečující osobě. Méně evidovaných případů se týká týrání v zařízeních pro seniory, jako jsou domy seniorů, domy s pečovatelskou službou, nemocnice, pensiony pro seniory, ale také týrání majiteli domu nebo bytu.⁶⁵

Tísňová linka Senior telefon eviduje také případy volajících seniorů s psychiatrickými symptomy. Těch bylo v roce 2014 celkem 5 348. Téměř polovinu těchto psychiatrických symptomů tvoří různé psychózy. Významnou část tvořily hovory se seniory, jejichž příznaky byly vyhodnoceny, jako reakce na stresovou životní situaci. Mezi další symptomy patřily poruchy osobnosti volajícího, depresivní stavy, neurotické poruchy, demence, mentální retardace, poruchy osobnosti. Nárůst hovorů se seniory, vyznačujícími se těmito symptomy, proti roku 2013 tvořil 971 hovorů.⁶⁶

Dalším velmi významným tématem, které řeší operátoři na této lince, jsou sebevražedné hovory. V roce 2014 bylo evidováno celkem 258 hovorů na toto téma. Z toho se u 107 případů jednalo o sebevražedné myšlenky, které byly během hovoru jen letmo zmíněné. Ve třech případech byl už během hovoru započat pokus o sebevraždu.⁶⁷

7.2 Informace bílého kruhu bezpečí

Údaje prezentované v této části bakalářské práce byly shromážděny na kontaktních místech Bílého kruhu bezpečí. Jedná se tedy o osobní kontakt klienta s pracovníky BKB. Na internetových stránkách BKB a dále www.domacinasili.cz jsou k dispozici statistiky z posledních 15 let. V této části budou prezentovány a srovnány, z různých hledisek, informace z roku 2005, 2010 a 2015.

Informace BKB z roku 2005

V roce 2015 navštívilo kontaktní místa BKB celkem 1023 osob. Z toho téměř 80 % byly ženy. Největší zastoupení měla věková skupina 20–40 let, která tvořila necelých 35 %. Věková skupina 60 let a více tvořila 12 % z celkového počtu. Tři čtvrtiny osob přišli do kontaktního centra BKB sami a zbylá čtvrtina přišla v doprovodu někoho blízkého. Blízké osoby hrají v mnoha případech odhalování domácího násilí klíčovou roli. Jak můžeme vidět v následující tabulce, tvoří blízké osoby, ať už příbuzní

---

⁶⁵ Příloha I, graf 4: Hovory s tématem týrání.

⁶⁶ Příloha I, graf 5: Volající seniori s psychiatrickými symptomy v roce 2014.

⁶⁷ Příloha I, graf 6: Sebevražedné hovory volajících na Senior telefonu, leden-prosinec 2014.

nebo přátelé významnou část osob přicházejících do kontaktních center BKB po celé České republice.

Tabulka 1: Vztah osoby k trestnému činu

Vztah osoby k trestnému činu	Celá ČR
OBĚŤ	653
PŘÍBUZNÝ	84
ZNÁMÝ	21
SVĚDEK	4
JINÝ	11
PACHATEL	4
NEMÁ VZTAH V TČ	245
NEUDÁNO	1

Zdroj⁶⁸

Z celkového počtu osobních kontaktů bylo 51 % definováno jako domácí násilí, 41 % nebylo definováno jako domácí násilí a zbylých 8 % bylo uvedeno jako nejisté. Nejčastější problémy, se kterými klienti přicházejí do kontaktních center BKB jsou problémy týkající se mezilidských vztahů. Jedná se téměř o 75 % případů. Významnou část také tvoří stížnosti na postup Policie ČR a na nedostatečnou legislativní úpravu týkající se domácího násilí. Poskytovaná pomoc je nejčastěji právní, psychologická, organizační a morální. Pracovníci BKB dále poskytují doprovod na úřady, policii nebo k soudu. Nejčastějším trestným činem, se kterým přijdou pracovníci BKB do styku je ublížení na zdraví, vyhrožování, omezování osobní svobody a vydírání. Z celkového počtu 1023 případů osob, které přišli na kontaktní místa BKB v roce 2005 nebylo 255 případů kvalifikováno jako trestný čin.⁶⁹

---

⁶⁸ ŽIVOT 90, [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <<http://www.zivot90.cz/202-senior-telefon/224-statistiky-a-projekty>>.

⁶⁹ Bílý kruh bezpečí, [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <<http://www.bkb.cz/o-nas/statistiky/>>.

Informace BKB z roku 2010

V roce 2010 přišlo na kontaktní místa BKB po celé České republice 944 osob. Stejně jako v roce 2005 tvořily 80 % z těchto osob ženy. Největší zastoupení měla opět věková skupina 25–40 let a to 41 % z celkového počtu osob. Stejně jako v roce 2005 přichází sama oběť domácího násilí v 63 % případů. Z celkového počtu 944 návštěv nebylo 677 případů kvalifikováno jako domácí násilí. Jedná se tedy o téměř 73 % případů. Zde nastává výrazný rozdíl oproti roku 2005, kdy bylo za domácí násilí považováno 51 % oznámených případů. Klienti si i nadále stěžují na mezilidské vztahy, činnost Policie ČR a na třetím místě na činnost nestátních subjektů. Poskytnutá pomoc je stále na prvním místě právní a psychologická. Co se týká druhů trestných činů, zde nastává změna proti roku 2005. Nejvíce se jednalo o trestný čin „týrání osoby žijící ve společném obydlí.“ Na druhém místě se jednalo o nově kvalifikovaný trestný čin „stalking“. Dále trestný čin „vyhrožování“ a „znásilnění.“⁷⁰

Informace BKB za rok 2015

Informace za poslední čtvrtletí roku 2015 nebyly v době vzniku bakalářské práce ještě k dispozici. Proto zde budou prezentovány pouze informace z kontaktních center BKB od začátku ledna 2015 do konce září 2015. Z údajů BKB je možné vyčíst, že významný nárůst osob, které přišli osobně na kontaktní místo BKB od roku 2013 výrazně stoupá. V roce 2014 se jednalo o 1666 osob. V za 3 čtvrtletí roku 2015 přišlo už 1310 osob. Je možné předpokládat, že v roce 2015 byla návštěvnost kontaktních center Bílého kruhu bezpečí nejvyšší od jeho vzniku. Stejně jako v předchozích letech se jednalo většinou o ženy (79 %). Věková skupina seniorů tvořila 12 % (157 osob). Jako v předchozích letech přichází klient sám a v 68 % se jedná přímo o oběť. Ve statistikách se nově objevuje latence trestného činu, která je v případě domácího násilí 68 %. Z celkového počtu 1310 návštěv bylo kvalifikováno jako domácí násilí pouze 317 případů. Jako v předchozích letech si klienti nejvíce stěžují na mezilidské vztahy, činnost Policie ČR, soudy a jiné nestátní instituce. Poskytnutá pomoc je v první řadě právní a psychologická. Z celkového počtu 1310 případů bylo kvalifikováno 723 případů jako trestný čin. Nejčastěji se jednalo o trestný čin „týrání osoby žijící ve

---

⁷⁰ Bílý kruh bezpečí, [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/files/downloads/246/2010_3q_statistiky-bkb_public.pdf>.

společném obydlí“, dále „ublížení na zdraví“, „vyhrožování“, „stalking“, „znásilnění“. Výrazně také stoupl počet vražd spáchaných v souvislosti s domácím násilím (73).⁷¹

Další statistické údaje se týkají institutu vykázání a srovnání dat z let 2010 a 2015. Zajímavé statistiky je možné nalézt na stránkách www.domacinasili.cz, kde jsou podrobné informace o vykázání osob ze společného obydlí od roku 2007 do roku 2015. Jsou zde konkrétní informace o jednotlivých krajích ČR, kolik osob bylo v určitém měsíci v určitém kraji ČR vykázáno atd. Nejvíce vykázanych osob se eviduje v roce 2013, a to 1430 osob a nejméně v roce 2008, a to 679 osob. Od roku 2007 do roku 2015 došlo k vykázání 10 261 osob. Některé osoby byly vykázány opakovaně.

Údaje o vykázání v roce 2010

Tehdy bylo ze společného obydlí vykázáno celkem 1058 osob. Z toho nejvíce osob bylo vykázáno v měsíci březnu a nejméně v srpnu a v září (71). Nejvíce vykázanych osob bylo z Ústeckého kraje, Moravskoslezského kraje a hlavního města Prahy. Nejméně vykázanych bylo z Plzeňského kraje, a to 27 osob.⁷²

Údaje o vykázání v roce 2015

V tomto roce bylo ze společného obydlí vykázáno v celé ČR celkem 1306 osob, z toho nejvíce v prosinci a nejméně v září. Nejvíce vykázanych osob bylo z hlavního města Prahy, následuje Ústecký kraj, Moravskoslezský kraj a Jihomoravský kraj. Naopak nejméně vykázanych osob bylo stejně jako v roce 2010 z Plzeňského kraje.⁷³

---

⁷¹ Bílý kruh bezpečí, [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/files/downloads/246/2010_3q_statistiky-bkb_public.pdf>.

⁷² Bílý kruh bezpečí, [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <<http://www.domacinasili.cz/statistiky/>>.

⁷³ Bílý kruh bezpečí, [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <<http://www.domacinasili.cz/statistiky/>>.

8 KAZUISTIKY

Uvedené kazuistiky poskytl Bílý kruh bezpečí, Intervenční centrum Ostrava, DONA linka Bílého kruhu bezpečí. Veškeré informace byly pozměněny z důvodu zachování anonymity.

8.1 Kazuistika č. 1

Rodinná anamnéza

Klientka žije v rodinném domku, jehož podíl vlastní vnuk, který jí a jejího manžela psychicky a fyzicky týral 7 let.

Osobní anamnéza

Klientka 79 let, vdova, zdravotní problémy se srdcem, psychické vyčerpání, deprese. Vnuk 25 let, sirotek, uživatel alkoholu a marihuany.

Společné soužití

Během jejich 7 letého soužití docházelo často ke slovnímu napadání ze strany vnuka, který se přižívoval na babiččině důchodu a užíval neoprávněně její věci. Postupně došlo i na fyzické násilí, během něhož opakovaně dusil jejího manžela pod dekou se sekerou v ruce. Klientka by incidenty nehlásila, ale sousedka, která měla zkušenost s DN, zavolala do intervenčního centra a začala spolu se seniorkou řešit nedobré soužití.

Kontakt seniorky s policií a další vývoj událostí

Klientka nechtěla na Policii ČR vypovídat a situaci jakkoli řešit. Vše nahlásila až po domluvě sousedky, ve které měla velkou oporu. Od vykázání Policií ČR jejího vnuka v roce 2012 se o ní sousedka stará, podporuje jí. Podařilo se následně podat i návrh na předběžné opatření dle § 76b o. s. ř., kdy byl na dobu jednoho roku zakázán kontakt vnuka se seniorkou a zakázáno soužití v domě vnuka se seniorkou. Poté vnuk odešel do jiného kraje. Po uplynutí doby předběžných opatření klientka za pomoci intervenčního centra opět podala návrh soudu na omezení kontaktů a soužití s vnukem. Ten však i přes seniorčiny špatné zkušenosti s vnukem návrhu nevyhověl. Důvodem zřejmě bylo, že návrhu nepředcházela žádná událost. Klientka musela domek opustit, aby nebyla s vnukem pod jednou střechou, žije u sestry v činžovním domě. Situace klientky je

v tuto chvíli „neřešitelná“, seniorka i přesto, že vlastní podstatně větší díl domečku, řešila dvě možnosti: buď v domečku zůstane a bude vystavena případným slovním či fyzickým útokům nebo opustí dům, ve kterém žila několik desítek let. Zdravotní stav klientky se velmi zhoršil, užívá antidepresiva, stýská se jí po vesnici a lidech, se kterými žila v sousedství.

Analýza případu

Klientka snášela 7 let psychické a později i fyzické násilí vnuka. Vnuk byl alkoholik a později začal užívat i marihuanu. Dle klientky to byl následek úmrtí obou rodičů. Špatného stavu klientky si všimla její susedka, která se sama v minulosti stala obětí domácího násilí a přesvědčila klientku, aby vše ohlásila na policii. Sousedka sehrála v tomto případě klíčovou roli. Po vykázaní vnuka ze společného obydlí propadala seniorka stále větším depresím. K dalšímu konfliktu mezi ní a vnukem v době zákazu styku se seniorkou nedošlo. Z důvodu skončení ochranných opatření zvolila seniorka variantu přestěhování se k sestře, u které bydlí dodnes. Stále však trpí depresemi. Byla zvyklá na svůj dům a na život na vesnici. Nyní žije v činžovním domě ve městě, kde téměř nikoho nezná.⁷⁴

8.2 Kazuistika č. 2

Rodinná anamnéza

Žena seniorka žije ve společné domácnosti 12 let se svým synovcem, který ji přibližně 6 let psychicky i fyzicky závažně týrá.

Osobní anamnéza

Paní Marie, 72 let, vdova, má velké zdravotní problémy, léčí se na hematologii, kardiologii, revmatologii, diabetologii, má poškozený zrak, je v souvislosti s násilným chováním svého synovce vůči své osobě psychicky velmi vyčerpaná.

Synovec, 49 let, 10 let bez zaměstnání, pobírá částečný invalidní důchod, ve velké míře dlouhodobě závislý na alkoholu.

---

⁷⁴ KOŠAŘOVÁ, J., Ministerstvo vnitra ČR [online]. [cit. 2016-02-07]. Dostupné z: <http://www.domaci-nasilni.cz/wp-content/uploads/prehled_problemu.pdf>.

Popis společného soužití

Společné soužití seniorky a synovce začalo zhruba před 12 lety. Synovec do té doby bydlel u svých rodičů, avšak začal ve větší míře užívat alkohol, docházelo ke konfliktům, kdy se syn počal chovat násilně ke svým rodičům. Na základě toho s ním jeho rodiče ukončili společné soužití (zrušili mu trvalý pobyt v bydlíšti), a také s ním ukončili veškeré kontakty. Klientce bylo synovce líto, neměl kde bydlet, byl bez zaměstnání, a proto mu umožnila se k ní nastěhovat a přihlásit se zde k trvalému pobytu. Asi po 6 letech soužití se závislost synovce na alkoholu zvýšila, přestal pracovat, začal pobírat invalidní důchod a začalo docházet k prvním projevům verbálního násilí vůči seniorce. Později ji začal napadat i fyzicky. Opakovaně ji bil pěstmi po celém těle, kopal do ní na zemi, škrtil ji a vyhrožoval zabitím. Nakonec se z obavy o život svěřila své neteři a jejímu manželovi, kteří do té doby nic netušili. Ti začali docházet do domu seniorky, byli s ní v každodenním kontaktu, byli později i svědky jejího napadení a celou záležitost oznámili Policii ČR.

Kontakt s policií a intervenčním centrem, další vývoj událostí

Do poradny intervenčního centra přišla klientka v doprovodu své neteře a jejího manžela. V té době už byly veškeré incidenty nahlášený na policii, která vše vyhodnotila, jako přestupkové jednání synovce. V souvislosti s dalším závažným napadením ze strany synovce po návratu seniorky z poradny IC, kontaktovali příbuzní Policii ČR, která obratem vydala rozhodnutí o vykázání násilné osoby ze společného obydlí na dobu 10 dnů. Synovec porušil toto rozhodnutí již během několika hodin. Klientka kontaktovala opět policii, která vyhodnotila jeho chování jako přestupkové jednání, při opakovaných incidentech následně jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a celou věc předali SKPV. Seniorce podala ve lhůtě vykázání návrh na předběžné opatření (ve smyslu ust. § 76b, 273b o. s. ř., ve znění novely 135/2006 Sb.), příslušný okresní soud vydal usnesení, kterým se ochrana seniorky prodloužila na dalších 30 dní. Toto usnesení soudu synovec také porušil a byl umístěn do vazební věznice. Po pěti měsících byl synovec odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody a byl z vazby propuštěn. V podnapilém stavu se vrátil do bydlíště seniorky, která jej i přes soudní zákaz vpustila. Ihned došlo k dalšímu napadení a synovec byl opakovaně umístěn do vazební věznice, na jeho osobu byly nařízeny znalecké posudky. Na základě jejich výsledků byla synovci soudem nařízena ústavní léčba, byl umístěn do psychiatrické léčebny a současně byl podán návrh na zbavení jeho způsobilosti k právním úkonům.

Analýza případu

Seniorka žila ve společné domácnosti se svým synovcem, alkoholikem. Po 6 letech začalo docházet k psychickému napadání, které později vyústilo ve fyzické napadání seniorky. Žena se později se vším svěřila svojí neteři a jejímu manželovi, kteří ihned začali jednat a vše oznámili na policii. Synovcovo jednání bylo kvalifikováno jako přestupek. Fyzické násilí však nepřestávalo, a tak byl synovec později vzat do vazby a podmíněně odsouzen. I přesto seniorku opět napadl a byl umístěn do psychiatrické léčebny.⁵⁹

8.3 Kazuistika č. 3

Rodinná anamnéza

Žena žila ve společné domácnosti se svou dcerou, která ji 3 roky fyzicky a psychicky týrala.

Osobní anamnéza

Matka 62 let, po tříletém soužití s násilnou dcerou trpěla depresemi, pocitem viny a selhání jako matka. Dcera 30 let, nikdy nepracovala, nevyučila se. Závislá na alkoholu.

Popis společného soužití

Dcera matce dávala najevo, že je její povinností ji živit. Dcera se rozešla s přítelem a začala pít alkohol. Když matka odmítla dát dceři kapesné, dcera ji opakovaně napadla, vulgárně jí nadávala, vyhrožovala jí, že ji zabije. Matka vždy opustila byt a nocovala u sestry. Nakonec se matka obrátila na psychiatra. Ten jí podporoval v tom, že má nastavit dceři jasné hranice, poradil jí, aby se obrátila na policii.

Kontakt s policií a intervenčním centrem, další vývoj událostí

Matka případ násilí ze strany dcery nakonec oznámila na policii, poté klientku doprovázelo přibližně rok intervenční centrum – paní využila psychologické, sociální i právní poradenství. Soud rozhodl o předběžném opatření o vykázání násilné dcery z bytu na dobu 1 roku. Žena podala žalobu na vyklizení bytu – i s tím jí intervenční centrum bezplatně pomohlo. Soud rozhodl o vystěhování dcery. Největší problém byl,

že matka měla podezření na duševní onemocnění dcery. V intervenčním centru matka uvedla, že dcera v průběhu roku udělala několik pokusů vrátit domů se, odmítala ale vyhledat psychiatra, nespolupracovala s úřadem práce a nakonec skončila na ulici. Zde ji našel známý, který jí vzal k sobě. Dcera však po čase byla agresivní i na něj, takže skončila opět na ulici. Nakonec ji záchranná služba převezla do psychiatrické léčebny. V současné době dcera spolupracuje s psychiatrem, užívá léky, byla jí zjištěna duševní nemoc. Navštěvuje ambulantní protialkoholickou léčbu. Matka nyní umožnila dceři, aby se vrátila. Má s ní sepsanou dohodu o soužití v bytě matky. Podmínkou vstřícného postoje matky je, že dcera bude dodržovat abstinenci a bude spolupracovat s psychiatrem

Analýza případu

Klientka žila ve společné domácnosti se svou dcerou. Dcera byla závislá na alkoholu, matku psychicky a fyzicky napadala 3 roky. Žena se obrátila na psychiatra s prosbou o pomoc. Rok navštěvovala intervenční centrum, kde jí byla poskytnuta i právní pomoc. Matka požádala soud o předběžné opatření o vykázní dcery na 1 rok. Soud rozhodl o vystěhování dcery. Která nakonec skončila na ulici, odkud byla převezena do psychiatrické léčebny, kde jí byla diagnostikována psychická porucha.⁵⁹

9 ROZHOVOR S PŘÍPADOVOU MANAŽERKOU BÍLÉHO KRUHU BEZPEČÍ

Pro rozhovor o seniorech a domácím násilí jsem se rozhodla oslovit případovou manažerku pobočky Bílého kruhu bezpečí v Plzni, paní Mgr. Simonu Musilovou. Postupně odpovídala na několik předem připravených otázek, které byly následně doplněny o další dotazy. První otázka se týkala pracovní náplně případového manažera v Bílém kruhu bezpečí. Tato služba většinou navazuje na poradenství obětem trestných činů, svědkům a pozůstalým po obětech. V poradně jsou identifikovány zvláště zranitelné či zvláště traumatizované oběti kriminality (příp. pozůstalí, svědci), kterým je nabídnut právě případový manažer. Ten s obětí spadající do těchto dvou kategorií dále dlouhodobě pracuje. Funguje však i nízkoprahově, například na základě zprostředkování akutní pomoci policií, OSPOD, lékařem či jiných orgánů, institucí, organizací. Další náplní práce je práce s klienty – pomoc zorientovat se ve vlastní situaci i v legislativě (v trestním řízení), doprovod k soudu, k výslechu a na jiné instituce, služba důvěrníka, právní, psychologické a sociální poradenství, emoční podpora, doprovázení celým procesem trestního řízení a zpracovávání traumatu. Další činností jsou výjezdy za klienty, pokud jsou například hospitalizováni. Pomoc s návrhem na náhradu škody, újmy, s peněžitou pomocí státu a s čerpáním z různých nadačních fondů (od letošního roku spolupracuje např. BKB s fondem zaměřeným speciálně na oběti – seniory). Náplní práce případového manažera je i přednášková činnost (primární prevence), spolupráce s týmem krizových interventů v kraji, spolupráce a kontakt s navazujícími službami, s orgány činnými v trestním řízení.

Druhá otázka se týkala způsobu navázání prvního kontaktu ze strany klienta. Velká část z nich využívá pro prvotní navázání kontaktu telefonický kontakt, který ale slouží ve většině případů k objednání k osobní konzultaci. Mailový kontakt je oproti tomu minimální. Dle Mgr. Musilové není jednoduché dělat poradenství v této podobě, protože udané informace jsou neúplné, odpovědi jsou tudíž stejně směřovány k telefonickému nebo osobnímu kontaktu.

Další byla otázka postupu v případě, že do poradny přijde klient/ka, který/á se stala obětí domácího násilí. S každým klientem je uzavřena ústní dohoda o poskytnutí sociální služby, poté se snaží poradci v poradně (poradce pro právní otázky a poradce pro psychosociální podporu) společně s klientem rozebrat situaci a hledat možná řešení. Cílem je nastínit možné směry, ale současně podpořit a motivovat klienta

k samostatnému rozhodnutí, jakým směrem se vydá. Pokud je konzultace v poradně nedostačující vzhledem k traumatizaci klienta, je zprostředkován kontakt s příj. manažerem, který se věnuje klientovi dlouhodobě. Dále je také možné nabídnout 10 psychoterapeutických sezení, která jsou určena pouze oběti trestných činů – tato psychoterapeutická sezení jsou hrazena Bílým kruhem bezpečí a oběť trestného činu na ně má ze zákona nárok bezplatně. Stejně tak jsou v BKB všechny poskytované služby bezplatné, anonymní, je dodržována mlčenlivost a důvěrnost. Pokud nejsou pracovníci Bílého kruhu bezpečí sami schopni oběti pomoci, snaží se zprostředkovat kontakt na specialistu v daném oboru.

Další otázka se týkala přímo seniorů. Zda vůbec do poradny chodí nebo volí spíše telefonický kontakt. A jak velké je jejich zastoupení v celkovém počtu klientů, kteří se stali obětí domácího násilí. Seniori tedy také navštěvují poradnu, volají i chodí na osobní schůzky. Seniori tvoří relativně malé procento ze všech klientů, z toho ještě pouze část řeší domácí násilí (ze strany potomků, ale i partnerské, často jsou svědky domácího násilí). Ve velké části případů řeší problémy spadající do majetkoprávní oblasti, zčásti se o trestnou činnost nejedná (přestože se děje něco, co není správné).

Následující otázka se týkala osobní zkušenosti s tím, zda v posledních letech přibývá obětí domácího násilí z řad seniorů. Mgr. Musilová se domnívá, že do budoucna jsou seniori stále více rizikovou skupinou, co se týče domácího násilí. Důvodem jsou především společenské změny, závislost dětí na svých rodičích, imobilita, ale i „stárnoucí populace“, přetížená pobyťová zařízení a mnoho dalšího. Bohužel se předpokládá, že latentní kriminalita je v této oblasti opravdu vysoká.

Poslední otázka se týkala osoby pachatele. Zda je možné určit, jak vypadá typický pachatel domácího násilí. Zda je výskyt domácího násilí ovlivňován výskytem sociálně patologických jevů rodině, jako je nezaměstnanost, alkoholismus, drogová závislost nebo výskyt psychické poruchy u osoby pachatele. Násilnou osobou může být zcela kdokoliv, agresivní tendence jsou povahovým rysem, nikoliv poruchou osobnosti. Násilné osoby naopak trpí duševním onemocněním spíše zřídka. Abúzus psychoaktivních látek vůbec není podmínkou pro vznik domácího násilí. To se může rozvinout v rodině vysokoškolsky vzdělaných abstinentů, stejně tak jako u sociálně vyloučených partnerů bez vzdělání, bez práce, závislých na alkoholu. S inteligencí násilníka se mění forma násilí, často přechází z fyzického násilí do psychické oblasti, útoky jsou zcela neprokazatelné – proto bývají řešeny s policií a soudem často neúspěšně – agrese je promyšlená, neexistují důkazy.

Jinou otázkou jsou rizikové faktory, jako takovým katalyzátorem vzniku domácího násilí (ne samotnou příčinou a není zde přímá úměrnost mezi jejich výskytem a projevy agrese ve vztahu). Rizikovým faktorem je nadměrné pití alkoholu, užívání drog a další závislosti, dále týrání v dětství pachatele nebo i oběti, sociální síť partnerů a postoje nejbližšího okolí k násilí obecně. Velkým rizikem jsou náročné životní situace, které bývají nezřídka spouštěčem násilného jednání. Jediné, co je všem pachatelům společné, je závislost na oběti, absolutní kontrola, neadekvátní žárlivost a demonstrace moci.⁷⁵

---

⁷⁵ Rozhovor s případovou manažerkou Bílého kruhu bezpečí Mgr. Simonou Musilovou ze dne 15. 1. 2016, viz Příloha II.

10 POTVRZENÍ HYPOTÉZ

Z tohoto rozhovoru je možné potvrdit nebo vyvrátit stanovené hypotézy.

První hypotéza se týká tvrzení, že v posledních letech dochází k nárůstu počtu seniorů, kteří se stali oběťmi domácího násilí. Vzhledem k odpovědi Mgr. Musilové na tuto otázku **není možné tuto hypotézu potvrdit ani vyvrátit.** Musilová přiznává, že vzhledem k dění ve společnosti se senioři stávají stále více rizikovou skupinou ohroženou domácím násilím. Kvůli velmi vysoké latenci domácího násilí páchaného na seniorech však není možné toto tvrzení oficiálně prokázat.

Druhá hypotéza se zabývá tvrzením, že senioři preferují pro navázání prvního kontaktu s intervenčním centrem telefonickou pomoc, před osobním setkáním. Toto tvrzení je možné **potvrdit.** Jak tvrdí Mgr. Musilová první kontakt je ve většině případů telefonický, slouží však k sjednání osobní schůzky.

Třetí hypotézou je teze, že významný vliv na výskyt domácího násilí mají sociálně patologické jevy, jako je alkoholismus, drogová závislost, nezaměstnanost a dále výskyt psychických poruch u pachatele domácího násilí. Tento úsudek Mgr. Musilová ze své praxe **nepotvrdila.** Neexistuje typický pachatel domácího násilí. Násilné jednání je povahovým rysem. Pachatelem může být tedy kdokoli. Je pravda, že sociálně patologické jevy jsou jevy rizikové a mohou být katalyzátory pro vznik domácího násilí, ne však jeho příčinou. Domácí násilí vzniká stejně v rodině vysokoškolských abstinentů, jako u sociálně vyloučených partnerů, kteří jsou závislí na alkoholu.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zabývá tématem domácího násilí. Konkrétně se zaměřuje na rizikovou skupinu seniorů. Cílem práce bylo na základě studia a analýzy dat stanovit a popsat určité teoretické poznatky týkající se této problematiky. Dále popsat příčiny, důsledky a znaky domácího násilí obecně. Definovat základní pojmy, které se objevují v tématice domácího násilí a usnadnit tak orientaci v problematice tohoto aspektu. Dalším cílem bylo poukázat na možnosti prevence a zmapovat dostupnou síť pomoci, včetně organizací, které se zabývají tématem domácího násilí na seniorech.

Domnívám se, že veškeré stanovené cíle jsou v této práci splněny. V teoretické části se mimo jiné objevuje i kapitola popisující legislativní úpravu domácího násilí. Další kapitola s názvem Senior, jako oběť domácího násilí popisuje aspekty a fakta týkající se konkrétně seniorů. Stěžejními podklady pro tuto kapitolu byly články v odborném časopisu Sociální služby, konkrétně v červnovém čísle. Celé toto číslo bylo věnováno domácímu násilí a zneužívání seniorů, protože 15. června proběhl Světový den boje proti násilí na seniorech.

Další kapitola je věnována organizacím, které se zabývají tematikou domácího násilí v ČR. Existuje zde řada takovýchto organizací, jen několik se ale věnuje přímo seniorům. Nejvýznamnější jsou organizace Život 90 a Bílý kruh bezpečí, jejichž poznatky jsou uvedeny v praktické části této práce. Je zajímavé, že domácím násilím na seniorech je v poslední době velmi diskutovaným tématem, avšak při hlubším studiu zjistíme, že v ČR existuje pouze minimum aktuálních dat na toto téma. Například agentura STEM organizovala v roce 2001 a 2006 pro Bílý kruh bezpečí výzkum na téma problematiky domácího násilí, kde byli jednou z cílových skupin právě senioři. Od té doby, ale tento průzkum neproběhl. V ostatních statistikách Bílého kruhu bezpečí jsou také uvedeni senioři, pouze jako jedna z cílových skupin. Světová populace stárne, a proto je dle mého názoru nutné věnovat této tématice více pozornosti. Informovanost široké veřejnosti o tomto tématu se dle výzkumů zlepšila, avšak pouze minimum osob ví, jak se zachovat v situaci, kdy se oni sami či někdo jejich blízký stane obětí domácího násilí. Do praktické části bakalářské práce jsem proto uvedla tzv. bezpečnostní plán pro oběti domácího násilí. Zde je uveden postup, co dělat, kam se obrátit, co si vzít s sebou, pokud oběť opouští domov ve spěchu atd.

Dalším významným přínosem pro tuto práci je polostandardizovaný rozhovor s případovou manažerkou Bílého kruhu bezpečí v Plzni, paní Mgr. Simonou Musilovou.

Na rozhovor jsem měla připraveno několik otázek, další jsem doplňovala během rozhovoru. Na základě tohoto rozhovoru došlo k potvrzení hypotézy, že senioři preferují pro první kontakt s intervenčním centrem spíše telefonický kontakt. Další hypotézy se nepotvrdily. Jednalo se o tvrzení, že v posledních letech přibývá obětí seniorů. I dle statistik BKB je patrné, že se procentuální zastoupení seniorů mezi oběťmi domácího násilí pohybuje stále okolo 12 %, a to v posledních 15 letech. Poslední hypotéza se týkala teze, že ve spojitosti s domácím násilím se objevují i sociálně-patologické jevy. Z prostudovaných kazuistik mi vyplynulo, že pachatelé domácího násilí mají kladný vztah k alkoholu, drogám, gamblerství či se u nich vyskytla nějaká porucha osobnosti. Toto tvrzení mi však Mgr. Musilová nepotvrdila.

V závěru je nutné podotknout, že základní prevence proti domácímu násilí by měla probíhat v rodině. Z výzkumů je patrné, že osoby, které se staly v dětství oběťmi či svědky domácího násilí mají v dospělosti sklony stát se sami pachatelem domácího násilí. Je nutné přestat brát seniory pouze jako bezbranné a nemocné osoby (viz. Mýty o stáří, kapitola 4), ale jako plnohodnotné členy společnosti a vzhledem k fenoménu stárnutí populace tak přizpůsobit sociální politiku státu, ale i ovlivnit veřejné mínění o seniorech.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. BAŠTECKÁ, B. in Ševčík, Špatenková *Domácí násilí-kontext, dynamika a intervence*. Praha.: Portál, 2011. 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.
2. BAŠTECKÁ, B. *Klinická psychologie v praxi*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. 416 s. ISBN 80-7178-735-3.
3. BAŠTECKÝ, J a kol. *Gerontopsychiatrie*. Praha: Grada, 1994. 317 s. ISBN 80-7169-070-8.
4. BREDLEROVÁ., K. *Násilí na seniorech a jeho prevence* in *Sociální služby*. č. 7-8/2015. s. 14. ISSN 1803-7348.
5. BREDLEROVÁ., K. *Násilí na seniorech* in *Sociální služby*. č. 7-8/2015. s. 15. ISSN 1803-7348.
6. CONWAY, H. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007, 158 s. ISBN 978-80-00-01550-7.
7. ČÍRTKOVÁ, L. a Vitoušová P. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 191 s. ISBN 978-80-247-2014-2.
8. ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004, 431 s. ISBN 80-86473-86-4.
9. ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 1998, 255 s. ISBN 80-85858-70-3.
10. ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 150 s. ISBN 978-80-247-2207-8.
11. DOHNALOVÁ L. in Ševčík, Špatenková *Domácí násilí-kontext, dynamika a intervence*. Praha.: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.
12. GIDDENS, A. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2013, 1049 s. ISBN 978-80-257-0807-1.
13. GJURIČOVÁ, Š. a kol. *Podoby násilí v rodině*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2000, 101 s. ISBN 80-7021-416-3.
14. KADRNOŽKOVÁ, M. *Senior, jako oběť domácího násilí na Lince seniorů* in *Sociální služby* č. 7–8/2015, s. 16, ISSN 1803-7348.
15. KALVACH, Z. a kol. *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada Publishing, 2004, s. 541, ISBN 80-247-0548-6.

16. LOVAŠ, P. in Ševčík, Špatenková *Domácí násilí-kontext, dynamika a intervence*. Praha.: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.
17. MACH, J. a Šmolka, P. *Když vás trápí někdo blízky: [partnerské a rodinné vztahy a jejich krize]*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 175 s. ISBN 80-7178-337-4.
18. MARREWA, Al. *Nenechte si ubližovat*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002, 263 s. ISBN 80-7178-510-5.
19. MARTINKOVÁ, M.; MACHÁČKOVÁ, R. *Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2001, s. 78, ISBN 80-86008-98-3.
20. MATĚJČEK. Z. *Výpravy za člověkem*. Praha: Odeon, 1981. s. 220, ISBN 01-070-81.
21. MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Portál, 2008, 271 s. ISBN 978-80-7367-368-0.
22. POHLOVÁ, N. *Násilí na seniorech* in *Sociální služby*. č. 7–8/2015, s. 13, ISSN 1803-7348.
23. ŠEDIVÁ, M. a kol. *Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí*. Praha: Bílý kruh bezpečí o. s., 2007, 54 s., ISBN 978-80-239-9449-0.
24. ŠEVČÍK, D. ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí-kontext, dynamika a intervence*. Praha.: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.
25. TĚŠITELOVÁ A. *Špatné zacházení se seniory podle Světové zdravotnické organizace* in *Sociální služby*. číslo 7–8/2015, s. 16. ISSN 1803-7348.
26. ZOSKY, D. 1999 in Ševčík, Špatenková. *Domácí násilí-kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

Elektronické zdroje

1. Acorus o. s. [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.acorus.cz/cz/o-nas/poslani.html>>.
2. Aliance proti domácímu násilí. [online]. [cit. 2015-11-17]. Dostupné z: <<http://www.donalinka.cz/domaci-nasili/zakladni-informace/>>.
3. Azylový dům. [online]. [cit. 2015-11-16]. Dostupné z: <http://www.azylovydum.cz/domaci_nasili/kdo_je_obet_kdo_je_agresor>.
4. Bílý kruh bezpečí, [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <<http://www.domacinasili.cz/statistiky/>>.
5. Bílý kruh bezpečí, [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/files/downloads/246/2010_3q_statistiky-bkb_public.pdf>.
6. Bílý kruh bezpečí, [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <<http://www.bkb.cz/o-nas/statistiky/>>.
7. Bílý kruh bezpečí. [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost>>.
8. Bílý kruh bezpečí. [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.bkb.cz/o-nas/projektova-cinnost/>>.
9. Bílý kruh bezpečí. [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/files/downloads/246/2010_3q_statistiky-bkb_public.pdf>.
10. ČÍRTKOVÁ, L. *Psychologie DNES*, Oběti domácího násilí. [online]. [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <<http://www.portal.cz/casopisy/pd/archiv/vypisvydani-799/62/>>.
11. Dona linka Bílého kruhu bezpečí, [online]. [cit. 2016-02-07]. Dostupné z: <<http://www.donalinka.cz/rady/ohrozenym-osobam/bezpecnostni-plan/>>.
12. Dona linka Bílého kruhu bezpečí, [online]. [cit. 2016-02-07]. Dostupné z: <<http://www.donalinka.cz/rady/ohrozenym-osobam/seniorum/>>.
13. Persefona z. s. [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.persefona.cz/jake-poskytujeme-sluzby-domaci-nasili>>.
14. Policie ČR, [online]. [cit. 2016-02-07]. Dostupné z: <<http://www.policie.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-domaci-nasili.aspx>>.

15. Světová zdravotnická organizace. *Co je domácí násilí?* [online]. [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <<http://www.euro.who.int/en/search?q=domestic+violence>>.
16. Vláda ČR, *Akční plán prevence proti domácímu násilí.* [online]. [cit. 2015-11-17]. Dostupné z: <<http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/priuradu-vlady/jiri-dienstbier/aktualne/vlada-schvalila-akcni-plan-prevence-domaciho-a-genderove-podmineneho-nasili-na-leta-2015--2018-126943/>>.
17. Život 90 [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <<http://www.zivot90.cz/202-senior-telefon/225-senior-telefon-dobry-den>>.
18. Život 90 [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <https://docs.google.com/document/d/1H1hhMDkX_6msRvb2wS72kBNPw0WM-qMi5panK7x2Gkc/edit?pref=2&pli=1>.
19. Život 90. [online]. [cit. 2015-12-28]. Dostupné z: <<http://www.zivot90.cz/254-kdo-jsme>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO Zákon č. 108/2006 Sb., Zákon o sociálních službách, In *Sbírka zákonů*, Česká republika, 2006, částka 37.
2. ČESKO Zákon č. 135/2006 Sb., Zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. In *Sbírka zákonů*, Česká republika, 2006, částka 46.
3. ČESKO Zákon č. 200/1990 Sb., Zákon o přestupcích, In *Sbírka zákonů*, Česká republika, 1990, částka 35.
4. ČESKO Zákon č. 209/1997 Sb., Zákon o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti a o změně některých zákonů, In *Sbírka zákonů*, Česká republika, 1997, částka 74.
5. ČESKO Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o Policii České republiky, In *Sbírka zákonů*, Česká republika, 2008, částka 91.
6. ČESKO Zákon č. 329/2011 Sb., Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, In *Sbírka zákonů*, Česká republika, 2011, částka 115.
7. ČESKO Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, In *Sbírka zákonů*, Česká republika, 2009, částka 11.
8. ČESKO Zákon č. 45/2013 Sb., Zákon o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), In *Sbírka zákonů*, Česká republika, 2013, částka 20.
9. ČESKO Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, In *Sbírka zákonů*, Česká republika, 1963, částka 56.

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA I: Grafy občanského sdružení Život 90.....	59
PŘÍLOHA II: Rozhovor s případovou manažerkou Bílého kruhu bezpečí Mgr. Simonou Musilovou	62

SEZNAM ZKRATEK

- APIC – Asociace pracovníků intervenčních center
BKB – Bílý kruh bezpečí
DN – domácí násilí
EAN – Elder Abuse and Neglect (označení pro zneužívání starých lidí)
IC – intervenční centrum
o. p. s. – obecně prospěšná společnost
o. s. ř. – Občanský soudní řád
OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí a mládeže
OTČ – oběť trestného činu
SKPV – služba kriminální policie a vyšetřování
TČ – trestný čin
WHO – World Health Organisation (Světová zdravotnická organizace)
z. s. – zapsaný spolek

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vztah osoby k trestnému činu.....	37
--	----

Seznam grafů

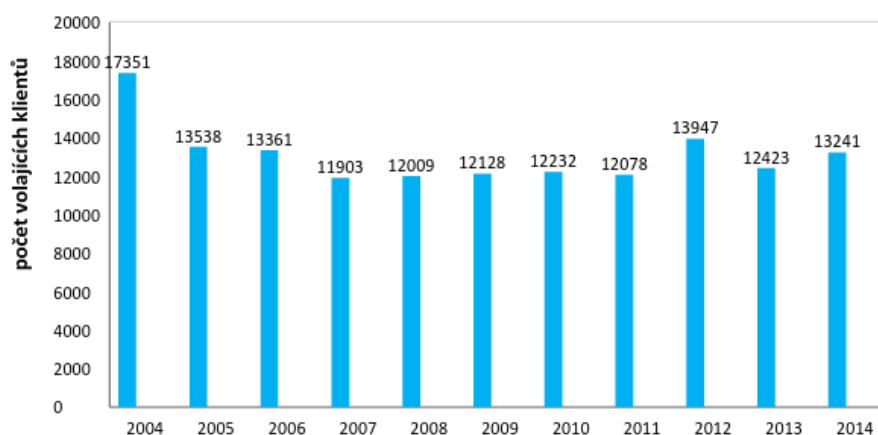
Graf 1: Forma domácího násilí volajících na Senior telefon v roce 2014	35
Graf 2: Počet volajících na linku Senior telefon letech 2004–2014	59
Graf 3: Volající na Senior telefon s problematikou domácího násilí v roce 2014 – dle pachatele.....	59
Graf 4: Hovory s tématem týrání	60
Graf 5: Volající senioři s psychiatrickými symptomy v roce 2014	60
Graf 6: Sebevražedné hovory volajících na Senior telefonu, leden–prosinec 2014	61

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA I: Grafy občanského sdružení Život 90

Graf 2: Počet volajících na linku Senior telefon letech 2004–2014

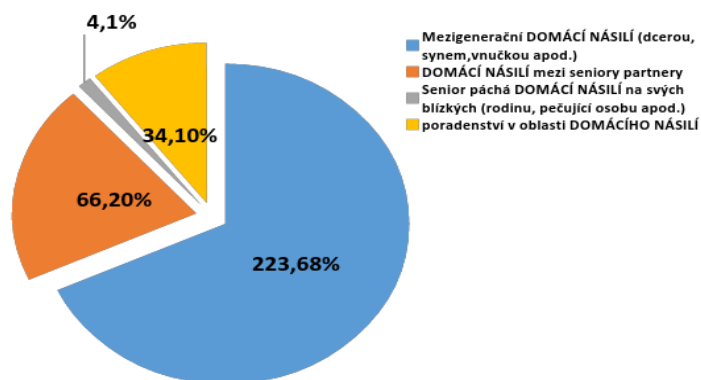
Počet volajících na Senior telefon v letech 2004-2014 (celkem 144 211 volajících)

Zdroj⁷⁶

Graf 3: Volající na Senior telefon s problematikou domácího násilí v roce 2014 – dle pachatele

Volající na Senior telefon s problematikou domácího násilí v roce 2014 - podle pachatele
327 celkem

Zdroj⁷⁷

⁷⁶ Život 90 [online]. [cit. 2016-02-20]. z: <https://docs.google.com/document/d/1H1hhMDkX_6msRvb2wS72kBNPw0WM-qMi5panK7x2.Gkc/edit?pref=2&pli=1>.

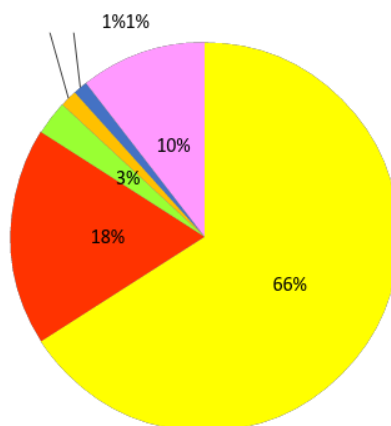
Dostupné

⁷⁷ ŽIVOT 90, [online]. [cit. 2016-02-20]. z: <https://docs.google.com/document/d/1H1hhMDkX_6msRvb2wS72kBNPw0WM-qMi5panK7x2Gkc/edit?pref=2&pli=1>.

Dostupné

Graf 4: Hovory s tématem týrání
Hovory s tématem týrání - celkem 462

- Mezigenerační týrání (dcerou, synem, vnučkou apod.)
- Týrání mezi seniory partnery
- Senior týrá své blízké (rodinu, pečující osobu apod.)
- Týrání v zařízeních DD, DPS, penzion, nemocnice apod.
- Týrání majiteli domu/bytu
- Týrání seniora seniorem ze sousedství
- Týrání seniora jinou osobou (úředník, pošťák apod.)

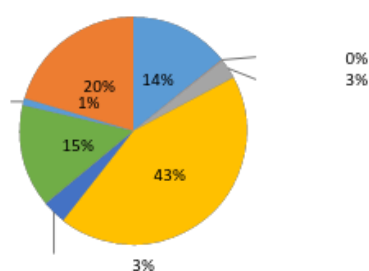

Zdroj:⁷⁸

Graf 5: Volající senioři s psychiatrickými symptomy v roce 2014

**Volající senioři s psychiatrickými symptomy v roce 2014
(celkem volajících 5348)**

- Deprese
- Reakce na stres a závažné životní situace
- Demence
- Psychózy
- Neurotické poruchy
- Jiná psychopatologie (poruchy osobnosti)
- Mentální retardace
- Poradenství v oblasti psychiatrických symptomů

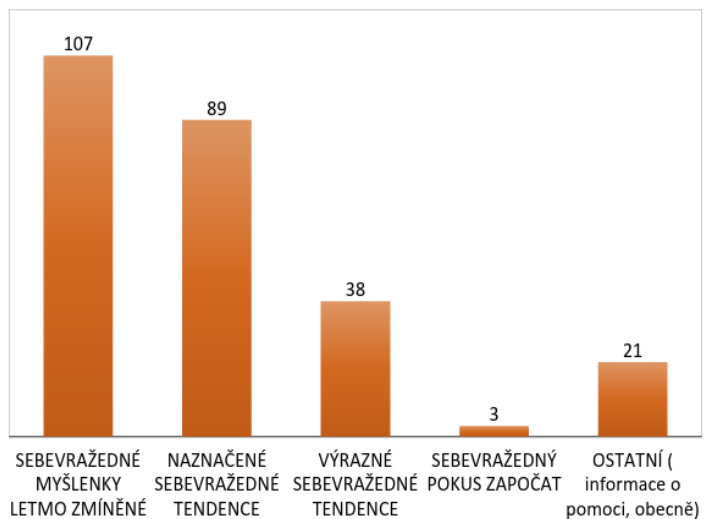
Zdroj:⁷⁹

⁷⁸ ŽIVOT 90, [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <https://docs.google.com/document/d/1H1hhMDkX_6msRvb2wS72kBNPw0WMqMi5panK7x2Gkc/edit?pref=2&pli=1>

⁷⁹ ŽIVOT 90, [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <https://docs.google.com/document/d/1H1hhMDkX_6msRvb2wS72kBNPw0WM-qMi5panK7x2Gkc/edit?pref=2&pli=1>

Graf 6: Sebevražedné hovory volajících na Senior telefonu, leden–prosinec 2014

**Sebevražedné hovory volajících na
Senior telefonu, leden- prosinec 2014
celkem 258**

Zdroj⁸⁰.

⁸⁰ ŽIVOT 90, [online]. [cit. 2016-02-20].
z: <https://docs.google.com/document/d/1H1hhMDkX_6msRvb2wS72kBNPw0WM-qMi5panK7x2Gkc/edit?pref=2&pli=1>

PŘÍLOHA II: Rozhovor s případovou manažerkou Bílého kruhu bezpečí Mgr. Simonou Musilovou

Otázka č. 1

Mohla byste mi popsat náplň práce případového manažera v BKB?

Odpověď:

Služba většinou navazuje na poradenství obětem trestných činů, svědkům a pozůstalým po obětech. V poradně jsou identifikovány zvláště zranitelné či zvláště traumatizované oběti kriminality (příp. pozůstalí, svědci), kterým je nabídnut právě případový manažer. Ten s obětí spadající do těchto dvou kategorií dále dlouhodobě pracuje. Funguje však i nízkoprahově, například na základě zprostředkování akutní pomoci policií, OSPOD, lékařem či jiných orgánů, institucí, organizací. Práce s klienty – pomoc zorientovat se ve vlastní situaci i v legislativě (v trestním řízení), doprovod k soudu, k výslechu a na jiné instituce, služba důvěrníka, právní, psychologické a sociální poradenství, emoční podpora, doprovázení celým procesem trestního řízení a zpracovávání traumatu, výjezdy za klienty, pokud jsou např. hospitalizováni, pomoc s návrhem na náhradu škody, nemajetkové újmy, s peněžitou pomocí státu a s čerpáním z různých nadačních fondů (od letošního roku spolupracuje např. BKB s fondem zaměřeným speciálně na oběti-seniory). Náplní práce případového manažera je i přednášková činnost (primární prevence), spolupráce s týmem krizových interventů v kraji, spolupráce a kontakt s navazujícími službami s orgány činnými v TŘ.

Otázka č. 2

Jakou možnost kontaktu volí klienti nejčastěji – osobní, telefonická, emailem?

Odpověď:

Nejčastěji telefonický kontakt – velká část z nich však telefonický kontakt využívá k objednání k osobní konzultaci. Mailový kontakt je oproti tomu minimální – upřímně není ani jednoduché dělat poradenství v této podobě, protože udané informace jsou neúplné, odpovědi jsou tudíž směřovány k telefonickému nebo osobnímu kontaktu.

Otázka č. 3

Mohla byste mi popsat, jaký je postup pokud k Vám přijde klient, který se stal obětí domácího násilí?

Odpověď:

S každým klientem je uzavřena ústní dohoda o poskytnutí sociální služby, poté se snaží poradci v poradně (poradce pro právní otázky a poradce pro psychosociální podporu) společně s klientem rozebrat situaci a hledat možná řešení. Cílem je nastínit možné směry, ale současně zkompetentnit klienta k samostatnému rozhodnutí, jakým směrem se vydá. Pokud je konzultace v poradně nedostačující vzhledem k traumatizaci klienta, je zprostředkován kontakt s příp. manažerem, který se věnuje klientovi dlouhodobě. Je možné rovněž nabídnout 10 psychoterapeutických sezení, která jsou určena pouze OTČ – tato psychoterapeutická sezení jsou hrazena Bílým kruhem bezpečí. OTČ na ně má ze zákona nárok bezplatně. Stejně tak jsou v BKB všechny poskytované služby bezplatné, anonymní, je dodržována mlčenlivost a důvěrnost. Pokud nejsme sami schopni oběti pomoci, snažíme se zprostředkovat kontakt na specialistu v daném oboru.

Otázka č. 4

Chodí k vám do kontaktního centra také senioři? Nebo volí spíše telefonický kontakt? Pokud ano, jaké je jejich procentuální zastoupení v celkovém počtu klientů?

Odpověď:

Senioři rovněž navštěvují naši poradnu, volají i chodí na osobní schůzky. Senioři tvoří relativně malé procento ze všech klientů, z toho ještě pouze část řeší domácí násilí (ze strany potomků, ale i partnerské, často jsou svědky domácího násilí). Ve velké části případů řeší problémy spadající do majetkoprávní oblasti, zčásti se o trestnou činnost nejedná (přestože se děje něco, co není správné).

Otázka č. 5

Domníváte se, že se počet seniorů, jako obětí domácího násilí v posledních letech zvyšuje?

Odpověď:

Myslím si, že do budoucna jsou senioři stále více rizikovou skupinou, co se týče domácího násilí. Důvodem jsou především společenské změny, závislost dětí na svých rodičích, imobilita, ale i „stárnoucí populace“, přetížená pobytová zařízení a mnoho dalšího. Bohužel se předpokládá, že latentní kriminalita je v této oblasti opravdu vysoká.

Otázka č. 6

Studovala jsem nějaké kazuistiky a všude se ve spojení s domácím násilím vyskytovala u „trýznitele“ nějaká závislost, ať už šlo o alkohol, drogy nebo třeba automaty. Nebo šlo o dlouhodobě nezaměstnaného člověka, který nemá peníze. Dále o člověka s psychickou poruchou. Mohla byste mi potvrdit, že se to vyskytuje ve všech nebo alespoň ve většině případů?

Odpověď:

Z mojí zkušenosti a zkušenosti mých kolegů v celém BKB + v odborné literatuře (doporučuji Ševčík, D., Špatenková, N.: Domácí násilí – máme zde také malou knihovnu, můžete do knihy nahlédnout i u nás v poradně, zde je všechno jednoduše polopatě popsáno, věnuje se mimo jiné i seniorům). Násilnou osobou může být zcela kdokoliv, agresivní tendence jsou povahovým rysem, nikoliv poruchou osobnosti. Násilné osoby naopak trpí duševním onemocněním spíše zřídka. Abúzus psychoaktivních látek vůbec není podmínkou pro vznik domácího násilí. To se může rozvinout v rodině vysokoškolsky vzdělaných abstinentů, stejně tak jako u sociálně vyloučených partnerů bez vzdělání, bez práce, závislých na alkoholu. S inteligencí násilníka se mění forma násilí, často přechází z fyzického násilí do psychické oblasti, útoky jsou zcela neprokazatelné – proto bývají řešení s policií a soudem často neúspěšná – agrese je promyšlená, neexistují důkazy. Jinou otázkou jsou rizikové faktory jako takovým katalyzátorem vzniku DN (ne samotnou příčinou a není zde přímá úměrnost mezi jejich výskytem a projevy agrese ve vztahu). Rizikovým faktorem je nadměrné pití alkoholu, užívání drog a další závislosti, dále týrání v dětství pachatele nebo i oběti, sociální síť partnerů a postoje nejbližšího okolí k násilí obecně a velkým rizikem jsou náročné životní situace, které bývají nezřídka spouštěčem násilného jednání. Takže Vaši hypotézu rozhodně nemohu potvrdit. Jediné, co je všem pachatelům

společné, je závislost na oběti, absolutní kontrola, neadekvátní žárlivost, demonstrace moci.